

Anexa nr. 15

**Programe de examen
pentru disciplinele din curriculumul de specialitate (CS),
filiera vocațională, profilul artistic**

**Examenul național de bacalaureat - 2030
Învățământ liceal**

– 2026 –

TABEL CENTRALIZATOR AL PROGRAMELOR DE EXAMEN

Nr. crt.	Cod programă de examen (BAC)	Proba	Raportare (TC / TC+CS / CS)	Filiera	Profilul	Specializarea/Domeniul/ Calificările profesionale
1.	IMFM_P1	E – prima probă	CS	Vocațională	Artistic	Specializarea muzică, toate secțiile și subsecțiile
2.	TMDM_P1	E – a doua probă	CS	Vocațională	Artistic	Specializarea muzică, Secția Studii teoretice
3.	TMDM_P2	E – a doua probă	CS	Vocațională	Artistic	Specializarea muzică, secția instrumentală, nivel avansat
4.	TMDM_P3	E – a doua probă	CS	Vocațională	Artistic	Specializarea muzică, secția instrumentală, nivel mediu
5.	TMDM_P4	E – a doua probă	CS	Vocațională	Artistic	Specializarea muzică, secția canto, nivel începător
6.	IAA_P1	E – prima probă	CS	Vocațională	Artistic	Arte vizuale, Arhitectură, arte ambientale și design, Conservare – restaurare bunuri culturale
7.	PBC_P1	E – a doua probă	CS	Vocațională	Artistic	Arhitectură, arte ambientale și design
8.	MAT_ARH_P1	E – a doua probă	CS	Vocațională	Artistic	Arhitectură, arte ambientale și design
9.	FAA_P1	E – a doua probă	CS	Vocațională	Artistic	Arhitectură, arte ambientale și design
10.	GD_PERS	E – a doua probă	CS	Vocațională	Artistic	Arhitectură, arte ambientale și design
11.	IBL_P1	E – prima probă	CS	Vocațională	Artistic	Coregrafie
12.	ITRU_P1	E - prima probă	CS	Vocațională	Artistic	Arta actorului
13.	ASP_P1	E – a doua probă	CS	Vocațională	Artistic	Arta actorului

Anexa nr.15.1. Programa de examen pentru disciplina *Istoria muzicii și forme muzicale* – IMFM_P1 (CS) ⁴

- *Proba E – prima probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)* ⁵
- *Filiera vocațională, profilul artistic, specializarea muzică, toate secțiile și subsecțiile*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Istoria muzicii și forme muzicale* fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **[proba E – prima probă]** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat, domeniile de conținut și conținuturile** vizate de evaluarea specifică acestui examen.

Programa de examen derivă din **programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal**, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4350/2025 și Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3716/2026**. Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului.

Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului. Obiectivul evaluării prin proba de examen la această disciplină este de a constata măsura în care candidatul a dobândit o cultură muzicală solidă și o gândire analitică, premise esențiale pentru integrarea profesională și pentru afirmarea în domeniul muzical. Evaluarea competențelor dobândite se realizează prin probă scrisă, adaptată standardelor examenului național de Bacalaureat.

Prin susținerea probei de examen la disciplina *Istoria muzicii și forme muzicale*, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Analizează funcțiile sociale și culturale ale muzicii
CG2	Investighează genuri, stiluri, forme și tehnici muzicale
CG3	Valorifică identitatea culturală românească

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal: ⁶

CG1 – Analizează funcțiile sociale și culturale ale muzicii

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX. CS1. 1	Identifică relații, procese, evenimente istorice determinante înțelegând cultura și ideologia epocilor
IX. CS1. 2	Recunoaște caracteristicile epocilor analizând evoluția muzicii
IX. CS1. 3	Compară curente muzicale diferențiind caracteristicile de limbaj
X. CS1. 1	Identifică trăsăturile definitorii ale stilului baroc și ale celui clasic
X. CS1. 3	Corelează genurile și formele muzicale cu gustul artistic al societății
XI. CS1. 1	Înțelege contextul istoric și estetic al romantismului
XI. CS1. 2	Analizează limbajul muzical
XI. CS1. 3	Înțelege contextul istoric și cultural al apariției școlilor naționale
XII. CS1. 1	Înțelege trăsăturile generale ale epocii (sec. XX)
XII. CS1. 2	Analizează și înțelege limbajul muzical modern
XII. CS1. 3	Integrează muzica în contextul cultural și istoric

CG2 – Investighează genuri, stiluri, forme și tehnici muzicale

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX. CS2. 1	Recunoaște caracteristicile definitorii ale genurilor artistice abordate, în funcție de elementele de limbaj specific analizandu-le conform epocii și stilului artistic studiat ⁷
IX. CS2. 3	Integrează fenomenul muzical în context cultural, artistic și istoric, evidențiind compozitori reprezentativi ai epocilor ⁷
XII. CS2. 2	Dezvoltă capacități de analiză și interpretare
XII. CS2. 3	Dezvoltă o gândire critică și estetică asupra muzicii secolului XX

CG3 – Valorifică identitatea culturală românească

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
X. CS3. 1	Caracterizează climatul cultural al secolului al XIX-lea
XI. CS3. 2	Identifică principalele creații care au contribuit la formarea identității muzicale românești
XI. CS3. 3	Evidențiază rolul personalităților în dezvoltarea stilului muzical european.
XII. CS3. 1	Înțelege contextul istoric și cultural al muzicii românești
XII. CS3. 2	Identifică principalele creații care au contribuit la formarea identității muzicale românești
XII. CS3. 3	Evidențiază rolul personalităților și al instituțiilor în dezvoltarea stilului muzical autohton

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare: ⁸

Domenii de conținut	Conținuturi ⁸
Epoci muzicale	- Renașterea; - Barocul; - Preclasicismul; - Clasicismul; - Romantismul; - Școlile naționale; - Muzica secolului XX.
Tehnici și scriituri muzicale, caracteristici de limbaj	- polifonia vocală; - polifonia instrumentală în baroc
Direcții stilistice	- Verismul; - Impresionismul.
Limbaje muzicale	- tonalitate; - modalism; - atonalism; - politonalism; - dodecafonism.
Genuri și forme muzicale	- diferențierea între formă și gen muzical - Renaștere: trăsături generale ale genurilor: missă, motet, madrigal; - Baroc: opera, oratoriul, cantata, suita și sonata instrumentală, concerto grosso; - Clasicism: sonata clasică; concertul solistic; cvartetul de coarde; simfonia; opera; creații vocal-simfonice (recviem, oratoriu); - Romantism: sonata; miniatura instrumentală (nocturnă, intermezzo, capriciu, studiul de concert), și vocală (liedul), concertul, poemul simfonic, rapsodia, tema cu variațiuni, simfonia, teatrul liric (operă, balet).
Reprezentanți	- Renaștere: Orlando di Lasso, Giovanni Pierluigi da Palestrina; - Preclasicism: Arcangelo Corelli, Antonio Vivaldi; - Baroc: Johann Sebastian Bach, Georg Friedrich Händel;

Domenii de conținut	Conținuturi ⁸
	- Clasicism: Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven; - Romantism: Franz Schubert, Felix Mendelssohn, Hector Berlioz, Frédéric Chopin, Niccolò Paganini, Robert Schumann, Gioachino Rossini, Giuseppe Verdi, Franz Liszt, Richard Wagner, Johannes Brahms, Piotr Ilici Ceaikovski, Modest Musorgski, Antonin Dvořák, Edvard Grieg, Camille Saint-Saëns, Cesar Franck, Georges Bizet.
<i>Muzica românească</i>	- influențe folclorice și muzică bizantină; adoptarea formelor și genurilor muzicii occidentale clasico-romantice; - personalități ale culturii muzicale românești în prima jumătate a secolului al XIX-lea: Anton Pann, Alexandru Flechtenmacher; - primele încercări componistice în genul uverturii, simfoniei, cvartetului de coarde, operetei, operei; - Personalități reprezentative: Ciprian Porumbescu, Gavriil Musicescu, Gheorghe Dima, Ion Vidu, Eduard Caudella, George Enescu; - Neoclasicism, impresionism și folclorism în prima jumătate a secolului XX: Paul Constantinescu, Mihail Jora, Sabin Drăgoi

Anexa nr.15.2. Programa de examen pentru disciplina *Teoria muzicii și dicteu melodic* – TMDM_P1 (CS)

- *Proba E – a doua probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)*
- *Filiera vocațională, profilul artistic, specializarea muzică, secția studii teoretice*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Teorie – solfegiu – dicteu* fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **proba E – a doua probă** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat, domeniile de conținut și conținuturile** vizate de evaluarea specifică acestui examen pentru specializarea muzică, secția Studii teoretice. Programa de examen derivă din **programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal**, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4350/2025 și Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3716/2026**. Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului.

Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului. Obiectivul evaluării prin proba de examen la această disciplină este de a constata măsura în care candidatul a dobândit o cultură muzicală solidă, un auz muzical fin și o gândire analitică, premise esențiale pentru integrarea profesională și pentru afirmarea în domeniul muzical. Evaluarea competențelor dobândite se realizează prin probe specifice, adaptate standardelor examenului național de Bacalaureat. Proba evaluează concomitent cunoștințele teoretice și competențele de scriere muzicală prin dicteu, reflectând nivelul de pregătire necesar continuării studiilor în învățământul superior de specialitate.

Prin susținerea probei de examen la disciplina *Teorie-solfegiu-dicteu*, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Identificarea elementelor de limbaj muzical în creațiile abordate.
CG2	Operarea cu elemente de limbaj muzical.

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă printr-un dicteu melodic și un test scris la teoria muzicii cu baremele de evaluare și de notare care prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal:

CG1 – Identificarea elementelor de limbaj muzical în creațiile abordate.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS1.1 XI.CS1.1	Sistematizarea unor elemente de limbaj muzical
IX.CS1.2 XI.CS1.2 XII.CS1.2	Descifrarea exemplurilor muzicale, asocierea semnului cu sunetul
X.CS1.1	Identificarea relațiilor între elementele de limbaj muzical
X.CS1.2	Argumentarea observațiilor asupra limbajului muzical
XII.CS1.1	Sistematizarea unor elemente de limbaj muzical

CG2 – Operarea cu elemente de limbaj muzical.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS2.1 XI.CS2.1 XII.CS2.1	Recunoașterea auditivă a elementelor de limbaj

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS2.2 XI.CS2.2 XII.CS2.2	Reprezentarea grafică a elementelor de limbaj
X.CS2.1 XI.CS2.3 XII.CS2.3	Aplicarea cunoștințelor de limbaj muzical
X.CS2.1	Aplicarea conștientă a principiilor tonale și ritmice
DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI	

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare:

Domenii de conținut	Conținuturi
<i>Sunetul muzical</i>	Proprietățile fizice ale sunetului: frecvența, continuitatea în timp, amplitudinea, forma spectrală a vibrației Proprietățile fiziologice ale sunetului muzical: înălțime, durată, intensitate, timbru Rezonanța naturală: armonicile superioare.
<i>Organizarea materialului sonor</i>	Scara generală sonoră, registre sonore, sistemul octavelor.
<i>Elemente de notație muzicală</i>	Notația înălțimii Notația duratei Notația intensității Notația timbrului
<i>Intervale</i>	Criterii de clasificare Intervale caracteristice Rezolvarea intervalelor caracteristice Tonalitățile și variantele în care se găsesc intervalele perfecte, mari și mici Tonalitățile și variantele în care se găsesc intervalele mărite și micșorate
<i>Sistemul tonal-funcțional</i>	Variantele majorului și minorului Acordul de 3 sunete Funcțiile armonice în tonalitate Cadențe tonale Acordul de 4 sunete Răsturnările tetrasonului Modulația diatonică și cromatică
<i>Sistemul modal</i>	Modurile populare heptacordice diatonice
<i>Problematika metro-ritmică</i>	Diviziunea normală și excepțională a valorilor binare Diviziunea normală și excepțională a valorilor ternare Sincopa, contratimpul, anacruza Clasificarea măsurilor

NOTE SPECIFICE

Prezenta probă are două componente - teoria muzicii și dicteu melodic -, prin care se verifică competențele și deprinderile însușite de elevi.

Dicteul melodic va fi alcătuit din 16 măsuri de 3/4 sau 12 măsuri de 4/4, cruzic, cu grad de dificultate melodico-ritmică în conformitate cu programa școlară.

Testul teoretic va conține itemi care acoperă conținuturile conform programelor școlare.

Anexa nr.15.3. Programa de examen pentru disciplina *Teoria muzicii și dicteu melodic* – TMDM_P2 (CS)

- *Proba E – a doua probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)*
- *Filiera vocațională, profilul artistic, specializarea muzică, secția instrumentală, nivel avansat*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Teoria muzicii* fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **proba E – a doua probă** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat**, **domeniile de conținut** și **conținuturile** vizate de evaluarea specifică acestui examen pentru specializarea muzică, secția instrumentală, nivel avansat.

Programa de examen derivă din **programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal**, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4350/2025 și Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3716/2026**.

Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului. Obiectivul evaluării prin proba de examen la această disciplină este de a constata măsura în care candidatul a dobândit o cultură muzicală solidă, un auz muzical fin și o gândire analitică, premise esențiale pentru integrarea profesională și pentru afirmarea în domeniul muzical. Evaluarea competențelor dobândite se realizează prin probe specifice, adaptate standardelor examenului național de Bacalaureat. Proba evaluează concomitent cunoștințele teoretice și competențele de scriere muzicală prin dicteu melodic, reflectând nivelul de pregătire necesar continuării studiilor în învățământul superior de specialitate.

Prin susținerea probei de examen la această disciplină, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Identificarea elementelor de limbaj muzical în creațiile abordate.
CG2	Operarea cu elemente de limbaj muzical.

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă printr-un dicteu melodic și un test scris la teoria muzicii cu baremele de evaluare și de notare care prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal:

CG1 – Identificarea elementelor de limbaj muzical în creațiile abordate.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS1.1 XI.CS1.1	Sistematizarea unor elemente de limbaj muzical
IX.CS1.2 XI.CS1.2 XII.CS1.2	Descifrarea exemplurilor muzicale, asocierea semnului cu sunetul
X.CS1.1	Identificarea relațiilor între elementele de limbaj muzical
XII.CS1.1	Sistematizarea unor elemente de limbaj muzical

CG2 – Operarea cu elemente de limbaj muzical.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS2.1 XI.CS2.1 XII.CS2.1	Recunoașterea auditivă a elementelor de limbaj
IX.CS2.2 XI.CS2.2 XII.CS2.2	Reprezentarea grafică a elementelor de limbaj

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
X.CS2.1 XI.CS2.3 XII.CS2.3	Aplicarea cunoștințelor de limbaj muzical
X.CS2.1	Aplicarea conștientă a principiilor tonale și ritmice

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare:

Domenii de conținut	Conținuturi
<i>Sunetul muzical</i>	Proprietăți fizice și fiziologice; Corespondența între proprietățile fizice și fiziologice ale sunetului muzical; Rezonanța naturală: armonicile superioare.
<i>Organizarea materialului sonor</i>	Scara generală sonoră, registre sonore, sistemul octavelor.
<i>Elemente de notație muzicală</i>	Notația înălțimii, duratei, intensității și timbrului.
<i>Intervale muzicale</i>	Criterii de clasificare a intervalelor; Intervale caracteristice; Rezolvarea intervalelor caracteristice; Polisemia intervalelor.
<i>Sistemul tonal-funcțional</i>	Variantele majorului și minorului; Acordul de 3 sunete: stări armonice, cifraj; Funcțiile armonice în tonalitate; Cadențe tonale; Acordul de 4 sunete: stări armonice, cifraj; Gama diatonică și gama cromatică Modulația diatonică și cromatică
<i>Sistemul modal</i>	Modurile populare heptacordice diatonice
<i>Problematica metro-ritmică</i>	Diviziunea normală a duratelor binare și ternare Diviziunea excepțională a duratelor binare și ternare Sincopa, contratimpul și anacruza Clasificarea măsurilor

NOTE SPECIFICE

Prezenta probă are două componente - teoria muzicii și dicteu melodic -, prin care se verifică competențele și deprinderile însușite de elevi.

Dicteul melodic va fi alcătuit din 16 măsuri de 3/4 sau 12 măsuri de 4/4, cruzic, cu grad de dificultate melodico-ritmică în conformitate cu programa școlară.

Testul teoretic va conține itemi care acoperă conținuturile conform programelor școlare.

Anexa nr.15.4. Programa de examen pentru disciplina *Teoria muzicii și dicteu melodic* – TMDM_P3 (CS)

- *Proba E – a doua probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)*
- *Filiera vocațională, profilul artistic, specializarea muzică, secția instrumentală, nivel mediu*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Teoria muzicii* fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **proba E – a doua probă** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat**, **domeniile de conținut** și **conținuturile** vizate de evaluarea specifică acestui examen, specializarea muzică, secția instrumentală, nivel mediu.

Programa de examen derivă din **programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal**, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4350/2025 și Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3716/2026**.

Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului. Obiectivul evaluării prin proba de examen la această disciplină este de a constata măsura în care candidatul a dobândit o cultură muzicală solidă, un auz muzical fin și o gândire analitică, premise esențiale pentru integrarea profesională și pentru afirmarea în domeniul muzical. Evaluarea competențelor dobândite se realizează prin probe specifice, adaptate standardelor examenului național de Bacalaureat. Proba evaluează concomitent cunoștințele teoretice și competențele de scriere muzicală prin dicteu, reflectând nivelul de pregătire necesar continuării studiilor în învățământul superior de specialitate.

Prin susținerea probei de examen la această disciplină, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Identificarea elementelor de limbaj muzical în creațiile abordate.
CG2	Operarea cu elemente de limbaj muzical.

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă printr-un dicteu melodic și un test scris la teoria muzicii cu baremele de evaluare și de notare care prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal:

CG1 – Identificarea elementelor de limbaj muzical în creațiile abordate.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS1.1 XI.CS1.1	Sistematizarea unor elemente de limbaj muzical, de ordin melodic și armonic, în context tonal și modal
X.CS1.1 XII.CS1.1	Sistematizarea unor elemente de limbaj muzical, de ordin metro-ritmic

CG2 – Operarea cu elemente de limbaj muzical.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS2.1 XI.CS2.1 XII.CS2.1	Recunoașterea auditivă a elementelor de limbaj
X.CS2.1 XI.CS2.2 XII.CS2.2	Aplicarea unor elemente acustico-matematice a materiei sonore

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare:

Domenii de conținut	Conținuturi
<i>Sunetul muzical</i>	Proprietăți fizice ale sunetului: frecvența, continuitate în timp, amplitudinea, forma spectrală a vibrației Proprietățile fiziologice ale sunetului muzical: înălțime, durată, intensitate, timbru Rezonanța naturală: armonicile superioare.
<i>Organizarea materialului sonor</i>	Scara generală sonoră Registre sonore Sistemul octavelor.
<i>Elemente de notație muzicală</i>	Notația înălțimii, duratei, intensității, timbrului.
<i>Intervale muzicale</i>	Clasificări ale intervalelor muzicale simple și compuse Intervalele caracteristice Tonalitățile și variantele în care se găsesc intervalele perfecte, mari și mici Tonalitățile și variantele în care se găsesc intervalele caracteristice
<i>Sistemul tonal-funcțional</i>	Variantele majorului și minorului Acordul de 3 sunete Funcțiile armonice în tonalitate Cadențe tonale Acordul de septimă în toate stările Rezolvarea acordului de septimă Înrudirea tonalităților Cromatizareagamelor majore și minore Modulația diatonică Modulația cromatică
<i>Sistemul modal</i>	Modurile populare heptacordice diatonice
<i>Problematika metro-ritmică</i>	Clasificarea măsurilor Diviziunea normală și excepțională a valorilor binare Diviziunea normală și excepțională a valorilor ternare Sincopa, contratimpul și anacruza

NOTE SPECIFICE

Prezenta probă are două componente - teoria muzicii și dicteu melodic -, prin care se verifică competențele și deprinderile însușite de elevi.

Dicteul melodic va fi alcătuit din 16 măsuri de 3/4 sau 12 măsuri de 4/4, cruzic, cu grad de dificultate melodico-ritmică în conformitate cu programa școlară.

Testul teoretic va conține itemi care acoperă conținuturile conform programelor școlare.

Anexa nr.15.5. Programa de examen pentru disciplina *Teoria muzicii și dicteu muzical* – TMDM_P4 (CS)

- *Proba E – a doua probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)*
- *Filiera vocațională, profilul artistic, specializarea muzică, secția canto, nivel începător*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Teoria muzicii* fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **proba E – a doua probă** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat**, **domeniile de conținut** și **conținuturile** vizate de evaluarea specifică acestui examen, pentru specializarea muzică, secția canto, toate subsecțiile.

Programa de examen derivă din **programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal**, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4350/2025** și **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3716/2026**.

Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului. Obiectivul evaluării prin proba de examen la această disciplină este de a constata măsura în care candidatul a dobândit o cultură muzicală solidă, un auz muzical fin și o gândire analitică, premise esențiale pentru integrarea profesională și pentru afirmarea în domeniul muzical. Evaluarea competențelor dobândite se realizează prin probe specifice, adaptate standardelor examenului național de Bacalaureat. Proba evaluează concomitent cunoștințele teoretice și competențele de scriere muzicală prin dicteu, reflectând nivelul de pregătire necesar continuării studiilor în învățământul superior de specialitate.

Prin susținerea probei de examen la această disciplină, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Identificarea elementelor de limbaj muzical în creațiile abordate.
CG2	Operarea cu elemente de limbaj muzical.

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă printr-un dicteu melodic și un test scris la teoria muzicii cu baremele de evaluare și de notare care prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal:

CG1 – Identificarea elementelor de limbaj muzical în creațiile abordate.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS1.1	Recunoașterea unor elemente de notație muzicală
X.CS1.1	Recunoașterea unor elemente melodice, armonice
X.CS1.2	Recunoașterea modului major și a celui minor
IX.CS1.2	Perceperea auditivă a sunetelor
IX.CS1.3	Perceperea auditivă a duratelor
XI.CS1.3	Recunoașterea unor elemente de limbaj muzical, ritmice și metrice
XII.CS1.1	Sistematizarea unor elemente de limbaj muzical de ordin melodic și armonic
XII.CS1.3	Sistematizarea unor elemente de limbaj muzical de ordin metro-ritmic

CG2 – Operarea cu elemente de limbaj muzical.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS2.3	Operarea cu intervale muzicale
X.CS2.1	Corelarea expresiei grafice cu imaginea sonoră
X.CS2.3	Operarea cu intervale muzicale și acorduri de trei sunete

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XII.CS2.3	Operarea cu intervale muzicale și acorduri în contexte diverse
XI.CS2.1	Reflectarea imaginii sonore prin expresie grafică
XII.CS2.1	Redarea prin expresie grafică a imaginii sonore

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare:

Domenii de conținut	Conținuturi
<i>Elemente de notație muzicală</i>	Sunetul muzical Notația muzicală tradițională a înălțimii, duratei, intensității și timbrului
<i>Ritmul muzical</i>	Ritmica Metrica Formule metro-ritmice Sincopa, contratimpul, anacruza Formule ritmice de excepție în ritm binar și ternar
<i>Teoria intervalelor muzicale</i>	Clasificarea intervalelor simple în funcție de criteriu acustico-muzical Categorii de intervale simple în funcție de criterii muzicale
<i>Teoria tonalității</i>	Sistemul tonal diatonic Raporturile ce se stabilesc între tonalități Cromatizarea în sistemul tonal-funcțional Acordul: trisonul Acordul de patru sunete Sistemul tonal diatonic. Cadranul și spirala tonalităților Cadențe tonale Modulația la tonalități apropiate Variantele gamei majore Variantele gamei minore

NOTE SPECIFICE

Prezenta probă are două componente - teoria muzicii și dicteu melodic -, prin care se verifică competențele și deprinderile însușite de elevi.

Dicteul melodic va fi alcătuit din 16 măsuri de 3/4 sau 12 măsuri de 4/4, cruzic, cu grad de dificultate melodico-ritmică în conformitate cu programa școlară.

Testul teoretic va conține itemi care acoperă conținuturile conform programelor școlare.

Anexa nr.15.6. Programa de examen pentru disciplina Istoria artelor și a arhitecturii (CS)

- *Proba E – prima probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)* ⁵
- *Filiera vocațională, profilul artistic, specializările: Arte vizuale, Arhitectură, arte ambientale și design, Conservare-restaurare bunuri culturale,*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Istoria artelor și a arhitecturii* fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **[proba E – prima probă]** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat, domeniile de conținut și conținuturile** vizate de evaluarea specifică acestui examen.

Programa de examen derivă din **programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal**, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3716 / 2026 , anexa 235**. ¹⁰ Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului.

Scopul evaluării prin proba de bacalaureat la această disciplină este de a constata măsura în care candidatul a receptat importanța valorilor culturale, modul în care înțelege și încadrează cronologic stilurile artistice și arhitecturale studiate și relaționează evoluția fenomenului artistic și arhitectural cu schimbările religioase, filosofice, ideologice, politice și sociale din societatea contemporană. Se apreciază modul în care se identifică și se analizează caracteristicile morfologice și stilistice specifice principalelor perioade artistice studiate, precum și trăsăturile structurale și spațiale ale arhitecturii, cum se realizează analize comparative între stilurile și curentele artistice, cum sunt înțelese decalajele cronologice și natura anacronică a artei și arhitecturii, cu argumentarea unui punct de vedere personal privind valoarea, originalitatea și relevanța operelor de artă și a construcțiilor arhitecturale, a înțelegerii semnificației acestora în contextul moștenirii culturale și a formulării de opinii critice asupra artei și arhitecturii contemporane, în situații de complexitate corespunzătoare curriculumului de specialitate și tipului de probă.

Prin susținerea probei de examen la disciplina *Istoria artelor și a arhitecturii*, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Înțelegerea artei și a arhitecturii, în context istoric, pentru receptarea importanței și a valorii lor culturale.
CG2	Aplicarea cunoștințelor istorice și morfologice, specifice artei și arhitecturii, pentru sporirea capacității analitice.
CG3	Formularea unor opinii personale despre opere de artă, pentru formarea gândirii critice.

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal: ⁶

CG1 – Înțelegerea artei și a arhitecturii, în context istoric, pentru receptarea importanței și a valorii lor culturale.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX CS 1.1.	Receptarea cronologică a procesului de creație artistică din cele mai vechi timpuri până în evul mediu.
IX CS 1.2.	Înțelegerea unor factori sociali, politici și religioși care au influențat evoluția fenomenului artistic din cele mai vechi timpuri până în Evul Mediu.
X CS 1.1.	Receptarea cronologică a procesului de creație artistică de la sfârșitul secolului al XIV-lea până în secolul al XVIII-lea
X CS 1.3.	Corelarea schimbărilor din plan religios cu evoluția artei și a arhitecturii.
XI CS 1.1.	Receptarea cronologică a procesului de creație artistică din secolul al XIX-lea și prima parte a secolului XX.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI CS 1.2.	Corelarea schimbărilor din plan filosofic, ideologic și politic cu evoluția fenomenului artistic.
XI CS 1.3.	Înțelegerea impactului științei și tehnologiei asupra istoriei artei și a arhitecturii.
XII CS 1.1	Receptarea cronologică a procesului de creație artistică din a doua parte a secolului XX și din secolul XXI.
XII CS 1.2.	Evaluarea în context istoric a artei din spațiul românesc.
XII CS 1.3.	Înțelegerea naturii anacronice a artei prin receptarea decalajelor cronologice ale stilurilor din arta și arhitectura europeană, respectiv arta și arhitectura din spațiul românesc.

CG2 – Aplicarea cunoștințelor istorice și morfologice, specifice artei și arhitecturii, pentru sporirea capacității analitice.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX CS 2.1.	Învățarea elementelor morfologice specifice arhitecturii.
IX CS 2.2.	Învățarea elementelor morfologice specifice sculpturii.
X CS 2.1.	Învățarea elementelor morfologice specifice picturii.
X CS 2.2.	Analiza morfologică a lucrărilor reprezentative perioadelor studiate.
XI CS 2.1.	Analiza iconografică a picturii și sculpturii.
XI CS 2.2.	Încadrarea stilistică a unei opere de artă pe baza trăsăturilor identificate.
XI CS 2.3.	Aprehensiunea diferențelor stilistice care apar de la un spațiu geografic la altul.
XII CS 2.1.	Analiza comparativă a artei și arhitecturii.
XII CS 2.2.	Interpretarea referințelor socio-politice, religioase sau filosofice din arta contemporană.
XII CS 2.3.	Receptarea mesajului operelor contemporane exprimate în medii noi

CG3 – Formularea unor opinii personale despre opere de artă, pentru formarea gândirii critice.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX CS 3.1.	Cunoașterea tipurilor de surse istorice adecvate studiului istoria artei.
IX CS 3.2.	Formularea unui ipoteze despre evoluția unui fenomen artistic.
X CS 3.2.	Sintetizarea esenței comune a unor stiluri succesive.
XI CS 3.2.	Argumentarea unor opinii cu privire la textele despre artă din prima parte a secolului XX.
XII CS 3.1.	Judecarea relevanței culturale a artei și arhitecturii contemporane.
XII CS 3.2.	Argumentarea unor atitudini socio-politice în raport cu arta contemporană.
XII CS 3.4	Evaluarea critică a artei și arhitecturii create în zilele noastre.

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare: ⁸

Domenii de conținut	Conținuturi
Arta Greciei Antice	Arhitectura greacă (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple reprezentative, importanță, concluzii și opinii personale) Sculptura greacă în perioada clasică (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple reprezentative, importanță, concluzii și opinii personale)

Domenii de conținut	Conținuturi
	Arhitectura și sculptura elenistică (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple reprezentative, importanță, concluzii și opinii personale)
<i>Arta Romei Antice</i>	Urbanism și arhitectură romană (context, caracteristici structurale și spațiale, programe de arhitectură, cel puțin trei exemple reprezentative, analize comparative, importanță, concluzii și opinii personale)
<i>Arta bizantină</i>	Arhitectura bizantină (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple reprezentative, importanță, concluzii și opinii personale)
<i>Arta romanică și gotică în Europa Medievală</i>	Arhitectura gotică (context, caracteristici, analize stilistice comparative din spațiul francez, cel puțin trei exemple reprezentative, importanță, concluzii și opinii personale)
<i>Renașterea artistică în Europa</i>	Arhitectura Renașterii în Italia (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple reprezentative, importanță, concluzii și opinii personale, personalități artistice – Donato Bramante) Sculptura Renașterii în Italia (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere pentru sculptorii reprezentativi, originalitate, concluzii și opinii personale, personalități artistice – Michelangelo) Pictura Renașterii în Italia (context, caracteristici, exemple de opere reprezentative, analize stilistice comparative, originalitate, concluzii și opinii personale, personalități artistice; opera artiștilor Leonardo, Rafael, Tizian și influența lor artistică dincolo de perioada Renașterii – exemplificări cu cel puțin trei opere pentru fiecare artist)
<i>Arta barocă în Europa</i>	Arhitectura barocă (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple reprezentative pentru personalitățile artistice studiate - Francesco Borromini, importanță, concluzii și opinii personale) Sculptura barocă (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple reprezentative, importanță, concluzii și opinii personale, personalități artistice – Gian Lorenzo Bernini) Pictura barocă (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin câte trei exemple de opere reprezentative pentru personalitățile artistice studiate – Caravaggio, Diego Velázquez, Peter Paul Rubens, Rembrandt, importanță, concluzii și opinii personale)
<i>Artele vizuale și arhitectura în secolul al XIX-lea</i>	Romantismul (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere reprezentative, originalitate, personalități artistice, concluzii și opinii personale) Realismul (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere reprezentative, originalitate, personalități artistice, concluzii și opinii personale) Art Nouveau / Secession și spiritul european (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere reprezentative, originalitate, personalități artistice, concluzii și opinii personale)

Domenii de conținut	Conținuturi
	Impresionismul și Postimpresionismul (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere ale artiștilor reprezentativi, originalitate, concluzii și opinii personale, personalități artistice – Claude Monet, Vincent Van Gogh)
Artele vizuale și arhitectura la începutul secolului XX	Fauvismul (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere ale artiștilor reprezentativi, originalitate, concluzii și opinii personale, personalități artistice – Henri Matisse) Cubismul (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere ale artiștilor reprezentativi, originalitate, concluzii și opinii personale, personalități artistice – Pablo Picasso) Sculptura secolului XX – Constantin Brâncuși (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere reprezentative, originalitate, concluzii și opinii personale) Curențele artistice de avangardă – Futurismul, Mișcarea Dada (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere ale artiștilor reprezentativi, originalitate, concluzii și opinii personale, personalități artistice – Umberto Boccioni, Marcel Duchamp) Modernismul în arhitectură (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere ale artiștilor reprezentativi, originalitate, concluzii și opinii personale, personalități artistice – Școala Bauhaus cu Walter Gropius, Ludwig Mies van der Rohe) Arta abstractă (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere ale artiștilor reprezentativi, originalitate, concluzii și opinii personale, personalități artistice – Vasili Kandinski, Piet Mondrian, Kazimir Malévici)
Artele vizuale și arhitectura în a doua parte a secolului XX	Postmodernismul în arhitectură (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere ale artiștilor reprezentativi, originalitate, concluzii și opinii personale, personalități artistice – Michael Graves) Pop Art (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere ale artiștilor reprezentativi, originalitate, concluzii și opinii personale, personalități artistice – Andy Warhol)
Artele vizuale și arhitectura din spațiul românesc în secolul al XIX-lea	Artă și arhitectură națională, la finalul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere reprezentative, originalitate, concluzii și opinii personale, figuri marcante ale arhitecturii neoromânești – Ion Mincu) Sculptura românească la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere reprezentative, originalitate, concluzii și opinii personale personalități artistice – Dimitrie Paciurea)

Domenii de conținut	Conținuturi
	Pictura românească și impactul personalității pictorului Theodor Aman (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere reprezentative, originalitate, concluzii și opinii personale) Nicolae Grigorescu (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere reprezentative, originalitate, concluzii și opinii personale) Ștefan Luchian (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere reprezentative, originalitate, concluzii și opinii personale)
Artele vizuale și arhitectura din România în perioada interbelică	Arhitectură și design în secolul XX. Mișcarea modernă în România - Arhitectul Horia Creangă (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere reprezentative, originalitate, concluzii și opinii personale) Arhitecți și artiști din România în curentele de avangardă (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere reprezentative, originalitate, concluzii și opinii personale, personalități artistice – Marcel Iancu, Hans Mattis Teutsch) Artiști români între postimpresionism, fauvism, expresionism, cubism, avangardă și particularități autohtone (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere reprezentative, originalitate, concluzii și opinii personale, personalități artistice – Nicolae Tonitza)
Arta și arhitectura românească în a doua parte a secolului XX	Personalități ale artelor vizuale din România, în a doua parte a secolului XX (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere reprezentative, originalitate, concluzii și opinii personale, personalități artistice – Ion Țuculescu, Alexandru Ciucurencu, Corneliu Baba)
Artele vizuale și arhitectura la începutul secolului XXI	Artele vizuale și arhitectura în România la începutul secolului XXI (context, caracteristici, analize comparative, cel puțin trei exemple de opere reprezentative, originalitate, personalități artistice, concluzii și opinii personale)

NOTE SPECIFICE

Rolul principal al examenului de bacalaureat este de a certifica competențele, cunoștințele și abilitățile dobândite de elevi pe parcursul învățământului liceal. Structura unui subiect de bacalaureat și corectarea acestuia sunt guvernate strict de standardele naționale de evaluare. Aceste reglementări acționează ca un instrument tehnic de calibrare, având scopul fundamental de a asigura că notele reflectă realitatea academică și sunt perfect echivalente în orice regiune a țării, eliminând discrepanțele dintre unitățile de învățământ.

În ceea ce privește proiectarea subiectului, standardele naționale impun ca acesta să fie construit pe baza descriptorilor de performanță, depășind simpla testare a memoriei brute. Fiecare cerință trebuie să aibă o validitate absolută de conținut, corelându-se direct cu programa oficială de examen, fiind argumentată de istoriografia de specialitate. Enunțurile sunt formulate fără ambiguități și sunt centrate pe evaluarea competențelor superioare, precum capacitatea de analiză, sinteză și argumentare a elevului. De asemenea, se urmărește o formulare echilibrată și riguroasă a gradelor de dificultate, cu relaționarea itemilor obiectivi, semiobiectivi și subiectivi. Pentru un nivel de la simplu spre complex se au în vedere distribuții cronologice, recunoaștere a încadrării stilistice și a apartenenței operelor reprezentative, cu interpretări pornind de la o sursă accesibilă. Pentru un nivel de la mediu spre complex se au în vedere elaborări de tip eseu în care se dezvoltă o

structurare logică, cu contextualizări și relații stilistice argumentate prin caracteristici, relații evolutive și exemple concludente, cu utilizarea limbajului de specialitate și a conectorilor pentru a argumenta concluzia și importanța fenomenului artistic. Respectarea succesiunii cronologice și stilistice, încadrarea geografică și contextualizarea culturală, identificarea influențelor și a impactului, originalitatea și exprimarea unui punct de vedere personal se realizează cu respectarea unei limite de spațiu raportată la timpul de elaborare.

Subiectele de bacalaureat se pot elabora din toate competențele specifice și din domeniile de conținut cuprinse în programa de examen, urmărind o distribuție cât se poate de ponderată. În acest sens, structura subiectului este concepută echilibrat între domeniile și specialitățile majore, reflectând fidel ponderea acestora în curriculumul de specialitate. În acest fel, se evită supraevaluarea unor teme restrânse în detrimentul altora, iar candidatul este provocat să își mobilizeze întregul bagaj de cunoștințe acumulat, nu doar segmentele preferate sau mai restrânse cronologic ori tematic. Această acoperire echilibrată consolidează caracterul comprehensiv al evaluării, reflectând fidel obiectivele generale ale curriculum-ului liceal. Structura generală este standardizată și urmează îndeaproape modelele oficiale publicate pe parcursul anului școlar, oferind predictibilitate candidaților. Procesul de evaluare propriu-zis este transformat prin standardele naționale de evaluare dintr-o apreciere subiectivă într-o măsurare cât mai obiectivă, echitabilă și transparentă. Corectarea se realizează pe baza unor bareme analitice din care sunt eliminați termenii vagi, fiecare micro-unitate de răspuns fiind cuantificată cu un punctaj fix care să permită o notare cât se poate de unitară în întregul sistem de examinare din cadrul disciplinei.

Competențele specifice de evaluat, menționate în prezenta programă, sunt verificate prin cerințe care implică analiza, compararea și interpretarea unor opere de artă și construcții arhitecturale, descrise în subiect pe baza unor informații textuale, imagini, scheme, planuri arhitecturale, hărți și scheme cronologice furnizate etc. Proba scrisă nu presupune realizarea efectivă a unor vizite de documentare la monumente sau muzee și nu se solicită memorarea unor liste exhaustive de monumente sau obiecte de artă, dar necesită cunoașterea unor exemple reprezentative după care se pot extinde logic caracteristicile generale. Situațiile-problemă sunt formulate pe baza unor contexte istorico-artistice adecvate nivelului disciplinei și curriculum-ului de specialitate.

Atingerea competențelor specifice de evaluat se realizează prin încurajarea formării unui discurs de specialitate axat pe documentare, analiză și sinteză, cu o desfășurare argumentată logic. Candidații sunt provocați să construiască comparații pertinente care să explice contextul dezvoltării stilurilor și curentelor artistice și arhitecturale, precizând caracteristicile morfologice și iconografice (pentru artele vizuale) și caracteristicile structurale și spațiale (pentru arhitectură), precum și să dezvolte analize comparative care să releve conexiunile între stilurile și curentele studiate. Exemplificarea prin opere reprezentative, specifice stilului / curentului / personalității artistice, se concentrează pe două-trei opere reprezentative, selectate din spațiul cultural universal, european sau național, pentru a fundamenta desfășurarea logică a fenomenului artistic. În procesul argumentativ, se urmărește identificarea originalității discursului artistic și arhitectural, a personalității creatoare, precum și formularea unei concluzii clare și a unei opinii personale bazată pe raționamente specifice procesului de evoluție stilistică.

**Anexa nr. 15.7. Programa de examen pentru disciplina *Promovarea bunurilor culturale*
curriculum de specialitate (CS) – PBC_P1**

- *Proba E- a doua probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)*
- *Filiera vocațională, profil artistic, specializarea conservare-restaurare bunuri culturale*

PREAMBUL

Programa de examen pentru *Promovarea bunurilor culturale* fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru Proba E – a doua probă scrisă din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat, domeniile de conținut și conținuturile** vizate de evaluarea specifică a acestui examen.

Programa de examen derivă din **programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal**, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4350/20.06.2025**. Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului

Obiectivul evaluării prin proba de examen la această disciplină este de a constata măsura în care candidatul aplică terminologia de specialitate în comunicarea scrisă și integrarea cunoștințelor specifice pentru promovarea bunurilor culturale.

Prin susținerea probei de examen la disciplina *Promovarea bunurilor culturale*, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Receptarea terminologiei de specialitate pentru promovarea bunurilor culturale
CG2	Integrarea cunoștințelor specifice promovării bunurilor culturale în contextul unor situații noi
CG3	Comunicarea scrisă și orală prin valorificarea limbajului de specialitate

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta program, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențe specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal:

CG 1 Receptarea terminologiei de specialitate pentru promovarea bunurilor culturale

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS 1.1.	Utilizarea corectă a terminologiei juridice referitoare la produsele și bunurile culturale aparținând patrimoniului cultural local, regional, național și universal
XI.CS 1.2.	Aplicarea, în contexte profesionale, a cunoștințelor de legislație referitoare la produsele și bunurile aparținând patrimoniului cultural
XII.CS 1.1.	Utilizarea corectă a terminologiei specifice domeniului expertizării bunurilor/produselor culturale
XII.CS 1.2.	Utilizarea corectă a terminologiei managementului patrimoniului, marketingului cultural și a practicilor curatoriale în raport cu standardele conservării și restaurării

CG 2 - Integrarea cunoștințelor specifice promovării bunurilor culturale în contextul unor situații noi

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS 2.1.	Aplicarea Legislației Naționale în context internațional
XI.CS 2.2.	Organizarea unui registru inventar pe baza principiilor conservării
XII.CS 2.1.	Aplicarea managementului cultural în instituții
XII.CS 2.2.	Operarea strategiilor de marketing
XII.CS 2.3.	Aplicarea practicilor curatoriale în realizarea unui eveniment cultural

CG3 Comunicarea scrisă și orală prin valorificarea limbajului de specialitate

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS 3.1.	Utilizarea legislației de specialitate în realizarea unui dosar de expoziție
XII.CS 3.1.	Idei privind realizarea unui proiect cultural cu documentele specifice

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Domenii de conținut	Conținuturi
<i>Legislație și coordonatele promovării bunurilor culturale</i>	- Legislația patrimoniului cultural din România; - Legislația patrimoniului cultural internațional; - Realizarea unui dosar de expoziție în instituție/ național/ internațional; - Definirea managementului cultural, al managementului și a practicilor culturale; - Legislația patrimoniului cu referire: -managementul de proiect -proiect cultural -marketizare și drepturi de autor -practicile curatoriale și punerea lor în valoare - Funcționarea în instituțiile de cultură a departamentelor specializate în realizarea evenimentelor cu profil cultural
<i>Instrumente de lucru în valorificarea patrimoniului cultural</i>	- Mijloacele de evidență a bunurilor culturale. Metode și tehnici utilizate în identificarea funcțiilor patrimoniale: - reguli de operare - evidență - raportare - catalogare - Tipuri de expertizări ale patrimoniului: - expertiza de autentificare - expertiza de evaluare patrimonială - expertiza artistică - expertiza de conservare - Documentele de evidență și expertiză: - registrul de inventar - fișa analitică de evidență - fișa de obiect - fișa de conservare - fișa de fototecă - catalogul topografic - dosarul de restaurare - Expoziția și tipuri de expoziție: -criterii și modalități de selectare a exponatelor -funcțiile culturale și sociale ale expoziției -criterii de organizare a expozițiilor (cronologice, tematice, tipuri de expresie artistică) -criterii tehnice și culturale de selectare a exponatelor -expozițiile virtuale - Obiectul muzeal:

Domenii de conținut	Conținuturi
	-categorii de obiecte muzeale în raport cu diferitele categorii de patrimoniu (material și/sau imaterial, tangibil și sau intangibil) și condiționările tehnice de expunere -reconstituiri ca parte a valorificării muzeale (reconstituiri tridimensionale, recontextualizări tridimensionale și/sau cu ajutorul fotografiilor) -criterii de ordonare a obiectelor în raport cu panotarea - Tipologia muzeelor (de la muzee generale la muzee de sit și/sau de obiect) - Strategiiile de proiect ale organizării unei expoziții -proiectul cultural în context contemporan (rolul culturii în dezvoltarea durabilă) -tipuri de proiecte culturale și legislația ICOMOS -elaborarea materiale de promovare a unui eveniment cultural sau a colecțiilor muzeale -materiale de promovare pe suport tradițional (afișe, pliante, bannere) -materiale de promovare în cadrul noilor media - Normele de conservare privind expunerea obiectelor de patrimoniu -spațiul expozițional (microclimat, iluminat, circulație) -starea de conservare a obiectelor (condiționări impuse expunerii obiectelor muzeale) -securitate -manipulare, împachetare, transport
Expertiză și punere în valoare	- Tipuri de expertiză: - expertiza patrimoniului mobil - expertiza patrimoniului imobil - Documentele necesare realizării unui dosar de expertiză pentru patrimoniul mobil și imobil; - Realizarea unui dosar de expoziție pe baza prevederilor legale (studiu de caz).

**Anexa nr. 15.8. Programa de examen pentru disciplina *Matematică aplicată în arhitectură* –
MAT_ARH_P1 (CS)**

- *Proba E – a doua probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)*
- *Filiera vocațională, profilul artistic, specializarea arhitectură, arte ambientale și design*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina **Matematică aplicată în arhitectură** fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **proba E – a doua probă** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat, domeniile de conținut și conținuturile** vizate de evaluarea specifică acestui examen.

Programa de examen derivă din programa școlară în vigoare pentru disciplina **Matematică aplicată în arhitectură**, clasele a IX-a – a XII-a, curriculum de specialitate, filiera vocațională, profilul artistic, specializarea arhitectură, arte ambientale și design, aprobată pentru învățământul liceal, filiera vocațională, profil artistic, specializarea Arhitectură, în conformitate cu prevederile **Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023**, cu modificările și completările ulterioare, ale planurilor-cadru aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4350/20.06.2025**, precum și ale celorlalte acte normative care reglementează organizarea și funcționarea învățământului preuniversitar și a învățământului vocațional artistic. . Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului.

Scopul evaluării prin proba de bacalaureat la această disciplină este de a constata măsura în care candidatul reprezintă riguros forme, proporții și relații spațiale din arhitectură, calculează arii și volume pentru elemente constructive și corpuri geometrice, interpretează relațiile matematice implicate în procesele arhitecturale (vectori, transformări geometrice, conice) și semnificația geometrică a soluțiilor în probleme de optimizare, modelează matematic situații arhitecturale prin relații funcționale, geometrice și algebrice simple, aplică ecuații ale conicelor și metode de programare liniară pentru fundamentarea deciziilor de proiectare, rezolvă probleme de optimizare a dimensiunilor și analizează efectele constrângerilor asupra soluției optime, și argumentează matematic și vizual soluțiile arhitecturale propuse prin justificarea alegerii transformărilor geometrice, a proporțiilor și a tipurilor de conice utilizate în compoziții arhitecturale, în situații de complexitate corespunzătoare curriculumului de specialitate și tipului de probă.

Prin susținerea probei de examen la disciplina **Matematică aplicată în arhitectură**, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Reprezentarea riguroasă a formelor, proporțiilor și relațiilor spațiale din arhitectură, pentru exprimarea corectă și comparabilă a informațiilor geometrice și vizuale
CG2	Interpretarea relațiilor matematice implicate în procesele arhitecturale, pentru fundamentarea deciziilor de proiectare și optimizare în contexte cu constrângeri
CG3	Modelarea matematică a situațiilor arhitecturale prin relații funcționale, geometrice și algebrice simple, pentru formularea explicațiilor și a previziunilor coerente asupra structurii formelor
CG4	Argumentarea matematică și vizuală a soluțiilor arhitecturale propuse, pentru susținerea unor decizii estetice și funcționale responsabile în cadrul proiectării

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal:

CG1 – Reprezentarea riguroasă a formelor, proporțiilor și relațiilor spațiale din arhitectură, pentru exprimarea corectă și comparabilă a informațiilor geometrice și vizuale

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS1.1	Identificarea proporțiilor și a relațiilor de asemănare în forme arhitecturale simple
IX.CS1.2	Utilizarea reprezentărilor geometrice, numerice și grafice pentru descrierea proporțiilor și a raporturilor de scară

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS1.3	Reprezentarea formelor arhitecturale, prin aplicarea conceptelor de proporționalitate
X.CS1.1	Reprezentarea vectorilor în plan și spațiu (direcție, sens, modul) și a reperelor carteziane
X.CS1.2	Utilizarea operațiilor cu vectori (adunare, înmulțire cu scalar, produs scalar) în reprezentări spațiale
X.CS1.3	Transpunerea transformărilor elementare (translație, rotație, scalare) în reprezentări geometrice
XI.CS1.1	Reprezentarea grafică a transformărilor geometrice de bază (translație, rotație, simetrie)
XI.CS1.2	Reprezentarea compunerii a două sau mai multe transformări geometrice
XI.CS1.3	Reprezentarea grafică a formelor auto-similare (fractali simpli)
XII.CS1.1	Reprezentarea grafică a conicelor în plan, utilizând ecuații și construcții geometrice
XII.CS1.2	Reprezentarea grafică a funcțiilor și a relațiilor matematice implicate în probleme de optimizare
XII.CS1.3	Reprezentarea grafică a regiunii de soluții într-o problemă de programare liniară cu două variabile

CG2 – Interpretarea relațiilor matematice implicate în procesele arhitecturale, pentru fundamentarea deciziilor de proiectare și optimizare în contexte cu constrângeri

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS2.1	Corelarea conceptelor de raport și proporție cu dimensiuni reale din contexte arhitecturale (lungimi, arii, volume)
IX.CS2.2	Aplicarea proporționalității în calcule elementare de lungimi, arii și volume
IX.CS2.3	Analizarea modului în care proporțiile influențează echilibrul vizual și funcțional al unei construcții
X.CS2.1	Interpretarea produsului scalar și a unghiului dintre vectori în contexte de orientare
X.CS2.2	Interpretarea efectelor transformărilor asupra proporțiilor și simetriei
X.CS2.3	Interpretarea reprezentării matriceale ca „regulă de transformare”
XI.CS2.1	Interpretarea proprietăților păstrate de transformările geometrice (distanțe, unghiuri, arii)
XI.CS2.2	Interpretarea efectelor transformărilor afine și similare asupra proporțiilor și simetriei
XI.CS2.3	Interpretarea fractalilor ca modele de creștere și repetiție în arhitectură
XII.CS2.1	Interpretarea proprietăților geometrice ale conicelor în contexte arhitecturale și vizuale
XII.CS2.2	Interpretarea relației dintre o funcție și punctele ei de extrem (minim, maxim) în contexte arhitecturale
XII.CS2.3	Interpretarea semnificației geometrice a regiunii de soluții în programarea liniară

CG3 – Modelarea matematică a situațiilor arhitecturale prin relații funcționale, geometrice și algebrice simple, pentru formularea explicațiilor și a previziunilor coerente asupra structurii formelor

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS3.1	Reprezentarea proporțiilor arhitecturale prin modele geometrice simple
IX.CS3.2	Modelarea proporționalității prin relații algebrice elementare
IX.CS3.3	Utilizarea modelelor geometrice pentru estimarea unor dimensiuni lipsă
X.CS3.1	Modelarea transformărilor în plan prin matrice pătratice de ordinul 2 (rotație, scalare)
X.CS3.2	Modelarea translației cu coordonate omogene (matrice 3×3 în plan) la nivel introductiv
X.CS3.3	Modelarea orientării optime a unui element plan față de o direcție dată
XI.CS3.1	Modelarea transformărilor geometrice prin ecuații și relații funcționale simple
XI.CS3.2	Modelarea compunerii transformărilor geometrice folosind reprezentări matriceale simple

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS3.3	Modelarea formelor auto-similare prin reguli iterative simple
XII.CS3.1	Modelarea formelor arhitecturale prin ecuații și construcții ale conicelor
XII.CS3.2	Modelarea problemelor de optimizare în contexte arhitecturale simple

CG4 – Argumentarea matematică și vizuală a soluțiilor arhitecturale propuse, pentru susținerea unor decizii estetice și funcționale responsabile în cadrul proiectării

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS4.1	Formularea de explicații matematice pentru alegerea proporțiilor în compoziții grafice
IX.CS4.2	Argumentarea vizuală a relației dintre proporționalitate și armonia formelor
IX.CS4.3	Evaluarea proporțiilor utilizate în compoziții (aspecte matematice ale <i>modulului</i> din arhitectură: unitate de măsură, proporții geometrice, sisteme de module)
IX.CS4.4	Crearea de proporții utilizate în compoziții (aspecte matematice ale <i>modulului</i> din arhitectură: unitate de măsură, proporții geometrice, sisteme de module)
X.CS4.1	Argumentarea alegerii unei transformări (sau compuneri) pentru o configurație de panouri
X.CS4.2	Argumentarea compatibilității dintre proporții, simetrie și repetitivitate în grile modulare
X.CS4.3	Argumentarea deciziilor pe baza unui set minim de date (date → reguli → rezultat)
XI.CS4.1	Argumentarea alegerii unui tip de transformare în configurații geometrice
XI.CS4.2	Argumentarea efectelor structurale ale transformărilor geometrice
XI.CS4.3	Argumentarea valorii funcționale a formelor auto-similare
XII.CS4.1	Argumentarea alegerii unei conice în proiectarea unei forme arhitecturale
XII.CS4.2	Argumentarea alegerii unei soluții arhitecturale pe baza unei analize matematice de optimizare

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare:

Domenii de conținut	Conținuturi ⁸
Proporționalitate și asemănare	Numere, rapoarte și proporții remarcabile în arhitectură • Proporții. Proporții armonice • Șirul lui Fibonacci. Numărul de aur și spiralele asociate ; raportul de argint; numărul π; forme recurente și proporții în natură Construcții geometrice ale secțiunii și ale dreptunghiului de aur • Metode geometrice clasice și digitale (cu aplicații în GeoGebra sau alte instrumente simple de vizualizare geometrică) • Interpretarea proporției de aur în forme arhitecturale și decorative Proporții și armonii geometrice • Relația dintre proporțiile armonice și formele regulate (triunghiul, pentagonul, decagonul) • Subdiviziuni și descompuneri armonice ale dreptunghiului (Hambridge) • Corelația dintre șirul lui Fibonacci și proporțiile organice de creștere Proporționalitate și asemănare în context arhitectural • Identificarea și interpretarea proporțiilor în exemple de arhitectură și design • Aplicarea proporționalității în determinarea lungimilor, ariilor și volumelor pentru elemente constructive simple:

Domenii de conținut	Conținuturi ⁸
	profile, plinte, tencuieli, pardoseli, tâmplării • Estimarea și verificarea rapoartelor, proporțiilor între părți componente ale unei clădiri istorice (fațadă, deschideri/ritmul golurilor, volume) • Reconstituirea sistemului repetitiv (modular) al unei compoziții arhitecturale (templu grecesc sau clădire contemporană) • Analizarea proporției de aur în elemente de arhitectură (fațade, planuri, logii) și compararea cu alte sisteme de proporționare (raport $1:\sqrt{2}$, $3:4$ etc.) Metode de calcul și modelare geometrică • Arii și volume pentru prisme, piramide (oarecare), trunchi de piramidă, corpuri rotunde, calotă sferică, zonă sferică • Descompunerea corpurilor complexe în corpuri geometrice elementare pentru calculul ariilor și volumelor • Utilizarea secțiunilor și a vederilor ortogonale pentru estimarea dimensiunilor • Introducere intuitivă în reprezentarea digitală (GeoGebra sau aplicații similare cu interfață vizuală simplă)
Vectori și matrice	Vectori – noțiuni fundamentale • Segmente orientate; segmente orientate echipolente • Vectori în plan și în spațiu: direcție, sens, modul • Coordonate carteziane în spațiu • Operații cu vectori: adunare (regula triunghiului și regula paralelogramului), înmulțire cu scalar, produs scalar. Vectori ortogonali • Vector de poziție (al mijlocului unui segment, al centrului de greutate al unui triunghi); vector de direcție • Operații cu vectori în forma analitică • Descrierea și orientarea elementelor arhitecturale (pereți, planșee, acoperișuri, traiectorii) cu ajutorul vectorilor Vectori în contexte arhitecturale • Determinarea orientării fațadelor și a unghiurilor dintre plane • Contexte practic-aplicative: verificarea ortogonalității între elemente constructive; orientarea vectorială a elementelor în funcție de direcția luminii sau a vântului • Reprezentări și măsurători vectoriale în GeoGebra (sau aplicații 2D/3D) Matrice – noțiuni de bază • Matricea, ca instrument de reprezentare numerică a relațiilor spațiale • Matrice de tipul $m \times n$, unde $m, n \in \{1, 2, 3\}$; transpusa unei matrice • Operații: adunare, înmulțire cu scalar, produs de matrice Transformări geometrice în plan și în spațiu (abordare intuitivă) • Exemple de transformări geometrice reprezentate prin matrice: translația unui punct sau obiect; rotația în jurul unui punct; scalarea unei forme (mărire/micșorare) • Aplicarea acestor transformări pentru vizualizarea

Domenii de conținut	Conținuturi ⁸
	modificărilor proporțiilor în forme arhitecturale (fațade, ferestre, module repetate) • Interpretarea vizuală a efectului transformărilor (rotație, scalare, translație) asupra formelor geometrice Aplicații interdisciplinare și interpretare vizuală • Relații spațiale în construcții modulare simple, cu reprezentare matriceală • Explorarea conceptului de „transformare” prin activități grafice (hârtie milimetrică, GeoGebra, aplicații 3D elementare) • Compararea efectelor transformărilor asupra proporțiilor și simetriei obiectelor
Transformări geometrice și structuri auto-similare	Transformări geometrice – concept și clasificare • Definirea transformării geometrice ca funcție între mulțimi de puncte • Clasificarea transformărilor după proprietățile păstrate: izometrice, afine, proiective (cu utilizare în prelucrarea imaginilor digitale pentru a corecta perspectivele) • Exemple arhitecturale ale fiecărui tip (translații, rotații, simetrii, omotetii) Transformări izometrice (euclidiene) • Translația, rotația, simetria axială și centrală – proprietăți și efecte asupra formelor • Conservarea distanțelor, a unghiurilor și a proporțiilor • Contexte practic-aplicative: repetiția și simetria în structuri arhitecturale, elemente decorative și module geometrice Transformări afine și similare • Noțiunea de transformare afină și scalare (dilatare/contractie) • Conservarea coliniarității, a paralelismului și a proporțiilor liniare • Aplicarea transformărilor afine în redimensionarea și adaptarea proporțiilor în planuri și fațade Reprezentarea matriceală a transformărilor geometrice • Asocieri între transformări geometrice și matrice (rotație, translație, scalare, forfecare (prin exemple de tipul: un pătrat se transformă într-un paralelogram, modificând unghiurile interne, dar păstrând liniile paralele) • Utilizarea coordonatelor omogene în reprezentarea bidimensională simplificată • Vizualizarea efectelor transformărilor prin desen geometric sau aplicații digitale simple (<i>GeoGebra</i>, <i>Blender</i> în modul de bază sau programe similare) Fractali – modele de auto-similaritate • Ideea de formă auto-similară și generare recursivă; exemple: triunghiul lui <i>Sierpiński</i>, feriga <i>Barnsley</i>, fulgul lui <i>Koch</i> • Interpretarea fractalilor ca modele de creștere și repetiție în arhitectură (fațade, structuri, acoperișuri, tipare ornamentale) • Explorarea vizuală a fractalilor în programe grafice

Domenii de conținut	Conținuturi ⁸
	simple sau prin construcții iterative manuale
Elemente de geometrie analitică	Conice: cercul, elipsa, hiperbola, parabola - Definiție ca locuri geometrice - Caracterizare - Ecuția canonică - Construcție geometrică prin diferite metode și aplicații digitale dedicate, inclusiv metode practice (de exemplu, metoda sferei pentru cerc și elipsă) - Interpretare vizuală în contexte arhitecturale - Compararea conicelor din perspectiva principiilor de optimizare, cu exemple în care conicele oferă răspunsuri optime la constrângeri geometrice sau fizice în arhitectură sau design prin proprietățile pe care le au
Optimizare și decizie rațională în proiectare	Optimizarea în arhitectură – concept și motivație - Identificarea situațiilor din arhitectură care presupun maximizare sau minimizare (arie, volum, cost, resursă, lumină, energie) - Utilizarea proprietăților funcțiilor de gradul I și al II-lea pentru determinarea valorilor extreme în contexte geometrice simple (monotonie, puncte de extrem, semn). - Interpretarea grafică a punctelor critice și a condițiilor de optim Aplicații geometrice ale optimizării - Probleme de optimizare a dimensiunilor unor obiecte plane și spațiale (perimetru, arie, volum) - Determinarea dimensiunilor optime pentru elemente constructive sau structuri (grinzi, curți, ferestre, containere) - Analiza efectelor constrângerilor asupra soluției optime Programare liniară (abordare intuitivă) - Probleme de optimizare cu două variabile în formă canonică, soluții din perspectiva arhitecturală - Reprezentarea grafică a regiunii de fezabilitate și identificarea soluției optime - Soluții din perspectivă arhitecturală (costuri, materiale, suprafețe)

NOTE SPECIFICE

Rolul principal al examenului de bacalaureat este de a certifica competențele, cunoștințele și abilitățile dobândite de elevi pe parcursul învățământului liceal. Structura unui subiect de bacalaureat și corectarea acestuia sunt guvernate strict de standardele naționale de evaluare. Aceste reglementări acționează ca un instrument tehnic de calibrare, având scopul fundamental de a asigura că notele reflectă realitatea academică și sunt perfect echivalente în orice regiune a țării, eliminând discrepanțele dintre unitățile de învățământ.

În ceea ce privește proiectarea subiectului, standardele naționale impun ca acesta să fie construit pe baza descriptorilor de performanță, depășind simpla testare a memoriei brute. Fiecare cerință trebuie să aibă o validitate absolută de conținut, corelându-se direct cu programa oficială de examen, fiind complet interzisă introducerea unor noțiuni din afara acesteia. Enunțurile sunt formulate fără ambiguități și sunt centrate pe evaluarea competențelor superioare, precum capacitatea de analiză, sinteză și argumentare a elevului. De asemenea, subiectul respectă un echilibru riguros al gradelor de dificultate: aproximativ 30-40% reprezintă itemi de nivel ușor, accesibili pentru obținerea notei de trecere, 40-50% sunt de nivel mediu, destinați notelor

de 7 și 8, în timp ce restul de 10-20% reprezintă itemi de dificultate sporită, concepuți pentru a departaja excelența și notele maxime.

Mai mult, subiectele de bacalaureat jonglează în mod intenționat cu toate competențele specifice și cu toate domeniile de conținut cuprinse în programa de examen, urmărind o distribuție cât se poate de uniformă a acestora. În acest fel, se evită supraevaluarea unor teme restrânse în detrimentul altora, iar candidatul este provocat să își mobilizeze întregul bagaj de cunoștințe acumulat, nu doar segmentele preferate sau mai ușor de reținut. Această acoperire echilibrată consolidează caracterul comprehensiv al evaluării, reflectând fidel obiectivele generale ale curriculum-ului liceal. Structura generală este standardizată și urmează îndeaproape modelele oficiale publicate pe parcursul anului școlar, oferind predictibilitate candidaților.

Competențele referitoare la modelarea matematică și analiza cantitativă în arhitectură sunt evaluate prin analiza, proiectarea și interpretarea unor probleme aplicate descrise în subiect, pe baza unor informații, imagini, scheme, tabele, grafice, seturi de date sau ecuații furnizate.

Situațiile-problemă sunt formulate pe baza unor modele matematice simplificate, adecvate nivelului disciplinei. Atunci când rezolvarea cerințelor presupune utilizarea unor parametri, constante, caracteristici geometrice sau indicatori specifici, extrase din tabele, reglementări, standarde sau documentații de specialitate, acestea se furnizează în cadrul subiectului. Nu se solicită memorarea prevederilor reglementărilor urbanistice, a valorilor standardizate și nici efectuarea unor calcule complexe de dimensionare sau optimizare specifice proiectării profesionale.

Procesul de evaluare propriu-zis este transformat de aceleași standarde naționale de evaluare dintr-o apreciere subiectivă într-o măsurare matematică și transparentă. Corectarea se realizează exclusiv pe baza unor bareme analitice stricte, din care sunt eliminați termenii vagi, fiecare micro-unitate de răspuns fiind cuantificată cu un punctaj fix. Prin aplicarea unitară a acestor standarde la nivel național, o lucrare evaluată cu o anumită notă într-o școală de provincie va reflecta exact aceleași competențe ca o lucrare similară dintr-un colegiu de elită, asigurând astfel echitatea întregului sistem de examinare.

Anexa nr.15.9. Programa de examen pentru disciplina Fizică aplicată în arhitectură – FAA_P1 (CS)

- Proba E – a doua probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)
- Filiera vocațională, profilul artistic, specializarea arhitectură, arte ambientale și design

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina **Fizică aplicată în arhitectură** fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **proba E – a doua probă** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat, domeniile de conținut și conținuturile** vizate de evaluarea specifică acestei probe.

Programa de examen derivă din programa școlară în vigoare pentru disciplina **Fizică aplicată în arhitectură**, clasele a XI-a și a XII-a, curriculum de specialitate, filiera vocațională, profilul artistic, specializarea arhitectură, arte ambientale și design, aprobată prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. **4106/2026**. Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale prin studiul disciplinei **Fizică aplicată în arhitectură**, prin raportare la profilul de formare al absolventului.

Scopul evaluării prin proba de bacalaureat la această disciplină este de a constata măsura în care candidatul investighează și explică fenomene fizice relevante pentru arhitectură și design, interpretează date și reprezentări, aplică legi, principii și relații fizice pentru rezolvarea unor probleme definite în contexte arhitecturale și analizează rezultatele pentru a fundamenta soluții eficiente, sigure și sustenabile, în situații de complexitate corespunzătoare curriculumului de specialitate și tipului de probă.

Proba de examen la disciplina **Fizică aplicată în arhitectură** vizează nivelul de formare și dezvoltare a următoarelor **competențe generale (CG)**, prevăzute de programa școlară pentru disciplina **Fizică aplicată în arhitectură** în clasele a XI-a și a XII-a, în cadrul curriculumului de specialitate.

CG1	Investighează științific structuri, stări și fenomene fizice pentru a formula concluzii bazate pe dovezi, în contexte variate
CG2	Explică științific fenomene fizice și aplicații ale acestora pentru a transfera cunoașterea în contexte reale
CG3	Rezolvă probleme și situații-problemă pentru a fundamenta soluții eficiente, sigure și sustenabile
CG4	Comunică eficient informații, raționamente și concluzii științifice, utilizând limbajul specific fizicii, pentru a susține decizii argumentate
CG5	Evaluează impactul științei și tehnologiei asupra individului, societății și mediului pentru a adopta comportamente etice și responsabile

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat sunt evaluate competențele prevăzute în prezenta programă, în contexte și sarcini de lucru construite pe baza domeniilor de conținut și a conținuturilor vizate de aceasta, iar baremele de evaluare și de notare includ prevederea că se acordă punctajul corespunzător pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate competențele specifice (CS) evaluate prin examen, selectate din programa școlară în vigoare și prezentate cumulativ pentru clasele a XI-a și a XII-a:

CG1 – Investighează științific structuri, stări și fenomene fizice pentru a formula concluzii bazate pe dovezi, în contexte variate

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS.1.1.	Explorează proprietăți și fenomene fizice în arhitectură și design, în situații simple și controlabile, pentru a formula observații relevante și întrebări de investigat
XI.CS.1.2.	Proiectează investigații experimentale simple pentru a testa ipoteze cu privire la proprietăți și fenomene fizice în arhitectură și design

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS.1.4.	Prelucrează dirijat date obținute din investigații experimentale simple pentru a formula concluzii pertinente în domeniul arhitecturii și designului
XII.CS.1.1.	Explorează proprietăți și fenomene fizice în arhitectură și design, în contexte familiare, pentru a formula întrebări de investigat și ipoteze
XII.CS.1.2.	Proiectează investigații experimentale și teoretice simple pentru a testa ipoteze cu privire la proprietăți și fenomene fizice în arhitectură și design
XII.CS.1.4.	Prelucrează ghidat date obținute din investigații experimentale și teoretice pentru a formula concluzii argumentate științific în domeniul arhitecturii și designului

CG2 – Explică științific fenomene fizice și aplicații ale acestora pentru a transfera cunoașterea în contexte reale

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS.2.1.	Evidențiază condiții de producere a fenomenelor observate în domeniul arhitecturii și designului pentru a identifica relații cauzale între mărimi fizice
XI.CS.2.2.	Aplică legi și principii fizice pentru a descrie fenomenele fizice întâlnite în arhitectură și design
XI.CS.2.3.	Utilizează reprezentări calitative/cantitative pentru a descrie fenomenele fizice aplicate în arhitectură și design
XI.CS.2.4.	Identifică fenomene fizice studiate care sunt relevante pentru a explica evenimente din contexte reale de proiectare
XII.CS.2.1.	Selectează aspectele relevante ale fenomenelor observate în domeniul arhitecturii și designului pentru a justifica relații cauzale
XII.CS.2.2.	Utilizează legi și principii fizice pentru a susține explicații ale fenomenelor fizice aplicabile în arhitectură și design
XII.CS.2.3.	Construiește reprezentări calitative/cantitative pentru a evidenția relații între mărimi fizice în domeniul arhitecturii și designului
XII.CS.2.4.	Explică în limbaj științific fenomene fizice pentru a analiza efectele lor în situații reale de proiectare

CG3 – Rezolvă probleme și situații-problemă pentru a fundamenta soluții eficiente, sigure și sustenabile

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS.3.1.	Identifică informațiile relevante dintr-o problemă de proiectare pentru a descrie situația de rezolvat
XI.CS.3.2.	Utilizează scheme, tabele sau reprezentări grafice pentru a evidenția conexiunile dintre datele problemei arhitecturale
XI.CS.3.3.	Aplică principii, legi și teoreme ale fizicii pentru a rezolva probleme definite în contexte arhitecturale cunoscute
XI.CS.3.4.	Analizează rezultatele obținute în urma rezolvării problemelor de proiectare pentru a le valida
XII.CS.3.1.	Analizează informațiile dintr-o problemă de proiectare pentru a stabili variabilele de care depinde soluția
XII.CS.3.2.	Utilizează scheme, tabele, grafice sau modele matematice pentru a justifica ipotezele de lucru arhitecturale
XII.CS.3.3.	Aplică principii, legi și teoreme ale fizicii pentru a rezolva probleme definite în contexte arhitecturale variate
XII.CS.3.4.	Analizează rezultatele obținute în urma rezolvării problemelor de proiectare pentru a argumenta corectitudinea și coerența soluțiilor

CG4 – Comunică eficient informații, raționamente și concluzii științifice, utilizând limbajul specific fizicii, pentru a susține decizii argumentate

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS.4.1.	Utilizează limbajul specific fizicii și convențiile internaționale pentru a exprima corect în proiectare informații și rezultate teoretice sau experimentale
XI.CS.4.2.	Reprezintă date experimentale prin tabele și grafice pentru a susține comunicarea clară a concluziilor în proiectare
XI.CS.4.3.	Redactează rapoarte de laborator simple pentru a structura observațiile, metodele și concluziile investigațiilor în arhitectură și design
XI.CS.4.4.	Prezintă oral sau în scris raționamente pentru a susține soluții la probleme de proiectare
XII.CS.4.1.	Utilizează limbajul specific fizicii și convențiile internaționale pentru a exprima coerent în proiectare explicații și raționamente științifice
XII.CS.4.2.	Reprezintă date și rezultate prin tabele și grafice pentru a susține comunicarea coerentă a concluziilor în proiectare
XII.CS.4.3.	Redactează rapoarte de laborator și proiecte științifice structurate pentru a evidenția logica investigațiilor și validitatea concluziilor în arhitectură și design
XII.CS.4.4.	Prezintă oral sau în scris raționamente pentru a argumenta soluții la probleme de proiectare

CG5 – Evaluează impactul științei și tehnologiei asupra individului, societății și mediului pentru a adopta comportamente etice și responsabile

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS.5.1.	Identifică aplicații ale științei și tehnologiei utilizate în arhitectură și design pentru a recunoaște efectele acestora asupra individului, societății și mediului
XI.CS.5.2.	Recunoaște influența științei și tehnologiei asupra arhitecturii și designului pentru a conștientiza responsabilitatea individuală și colectivă
XII.CS.5.1.	Identifică efecte pozitive și negative ale aplicațiilor științifice și tehnologice în arhitectură și design pentru a explica impactul acestora asupra individului, societății și mediului
XII.CS.5.2.	Analizează situații generate de progresul științific în domeniul arhitecturii și designului pentru a identifica dilemele etice asociate acestora

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare:

Domenii de conținut	Conținuturi
Statica solidelor și mecanica fluidelor	Echilibrul structurilor în arhitectură <u>Echilibrul punctului material:</u> (Punctul material liber. Punctul material supus la legături. Rezultanta unui sistem de forțe. Echilibrul punctului material liber. Echilibrul punctului material supus la legături.) <u>Echilibrul solidului rigid:</u> (Translații și rotații. Momentul forței față de un punct. Teorema lui Varignon. Echilibrul de rotație: forțe paralele; cuplu de forțe. Centrul de greutate al corpurilor.) Distribuția forțelor în elemente structurale <u>Echilibrul solidului rigid liber</u> <u>Echilibrul solidului rigid supus la legături</u> (Forțe de legătură, legături: reazeme simple, articulația, încastrarea. Echilibrul solidului rigid

Domenii de conținut	Conținuturi
	supus la legături fără frecare. Echilibrul solidului rigid supus la legături cu frecare.) <u>Clasificarea corpurilor și a forțelor în rezistența materialelor</u> (Elemente de construcții. Forțe exterioare. Forțe interioare și deformații.) <u>Comportarea materialelor</u> (Elasticitatea și plasticitatea. Legea lui Hooke. Curba caracteristică a materialelor. Rezistența și rigiditatea barelor.) <u>Solicitări. Mecanisme simple. Diagrame de eforturi.</u> (Întindere și comprimare. Forfecare. Încovoiere. Torsiune.) Comportamentul fluidelor în instalații hidraulice. Presiunea hidrostatică și aplicațiile sale. Fenomenul de capilaritate în materiale de construcție. Acțiunea vântului, zăpezii și a altor încărcări dinamice. Seismicitate, oscilații și vibrații în structuri (unde seismice, intensitate, magnitudine). Harta seismică a României.
Electricitate	Parametrii electrici ai instalațiilor electrice. Eficiența energetică a instalațiilor electrice. Integrarea surselor regenerabile în sistemele electrice. Alegerea protecțiilor. Fenomenul de scurtcircuit electric. Protecția împotriva supratensiunilor electrice. Siguranța instalațiilor electrice. Curenți de scurgere, alegerea protecțiilor și priza de pământ. Protecția împotriva fenomenelor electrice atmosferice. Condiții de amplasament care favorizează lovitura de trăsnet. Instalația de paratrăsnet.
Termodinamică	Materiale termoizolante și proprietăți. Relația dintre conductivitatea termică și rezistența termică. Transfer de căldură, izolație termică și punți termice în construcții. Estimarea pierderilor prin punți termice în construcții. Condensul superficial și modalități de prevenire. Harta climatică a României. Energia solară și efectul de seră. Dilatarea termică a solidelor. Comportamentul solidelor simple. Comportamentul solidelor compozite (precum betonul armat sau bimetalul) Sarcina termică în caz de incendiu și densitatea de sarcină termică.
Optică	Descrierea luminii utilizând calitățile luminii (senzația de culoare, mărimi energetice și fotometrice). Reflexia, refracția luminii în arhitectură. Dispersia luminii și efecte estetice. Coordonatele solare. Mișcarea aparentă a Soarelui. Controlul luminii naturale și dispozitive de umbrire. Iluminat natural și artificial. Temperatura cromatică și confort vizual (lumină rece/lumină caldă). Sisteme de iluminat eficient energetic.
Acustică	Descrierea sunetelor utilizând calitățile sunetului. Propagarea undelor sonore în diverse medii. Izolație fonică și materiale fonoabsorbante. Timp de reverberație și control acustic. Zgomotul de impact și metode de atenuare. Difuzia și difracția undelor sonore.

**Anexa nr. 15.10. Programa de examen pentru disciplina
Geometrie descriptivă și perspectivă – GD_PERS (CS)**

- Proba E – a doua probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)
- Filiera vocațională, profilul artistic, specializarea arhitectură, arte ambientale și design

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina **Geometrie descriptivă și perspectivă** fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **proba E – a doua probă** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat, domeniile de conținut și conținuturile** vizate de evaluarea specifică acestui examen.

Programa de examen derivă din programa școlară în vigoare pentru disciplina **Geometrie descriptivă și perspectivă**, clasele a IX-a – a XII, curriculum de specialitate, filiera vocațională, profilul artistic, specializarea arhitectură, arte ambientale și design, aprobată pentru învățământul liceal, filiera vocațională, profil artistic, specializarea Coregrafie, în conformitate cu prevederile **Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023**, cu modificările și completările ulterioare, ale planurilor-cadru aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4350/20.06.2025**, precum și ale celorlalte acte normative care reglementează organizarea și funcționarea învățământului preuniversitar și a învățământului vocațional artistic.

Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului.

Scopul evaluării prin proba de bacalaureat la această disciplină este de a constata măsura în care candidatul aplică și construiește reprezentări grafice ale elementelor și volumelor geometrice, analizează relațiile spațiale și pozițiile relative ale punctelor, dreptelor și planelor, modelează și transpune formele din spațiul real în sisteme de proiecție convențională (ortogonală, axonometrie izometrică, perspectivă construită), reprezintă secțiuni, umbre și ansambluri arhitecturale utilizând metodele geometriei descriptive și perspectivei (schimbare de plan, rotație, rabatere, perspectivă la unul sau două puncte de fugă), și argumentează coerența soluțiilor grafice prin utilizarea corectă a terminologiei de specialitate și prin demonstrarea validității construcțiilor geometrice, în situații de complexitate corespunzătoare curriculumului de specialitate și tipului de probă.

Prin susținerea probei de examen la disciplina **Geometrie descriptivă și perspectivă**, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Utilizarea elementelor de limbaj specifice desenului proiectiv pentru a realiza reprezentări convenționale
CG2	Transpunerea formelor din spațiul real, obiectiv, în sistem de reprezentare convențional
CG3	Dezvoltarea gândirii spațiale prin rezolvarea unor probleme utilizând reprezentări proiective ca instrument de analiză, decizie și proiectare

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal:

CG1 – Utilizarea elementelor de limbaj specifice desenului proiectiv pentru a realiza reprezentări convenționale

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS1.1	Utilizarea convențiilor de desen tehnic pentru a reprezenta corect elemente geometrice în cadrul desenului proiectiv
IX.CS1.2	Aplicarea transformărilor geometrice în reprezentări proiective simple, pentru a reproduce relații spațiale
IX.CS1.3	Construcția corectă a reprezentărilor realizate în proiecție centrală sau paralelă, prin raportare la terminologia specifică sistemelor de proiecție

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
X.CS1.1	Reprezentarea configurațiilor spațiale utilizând metodele geometriei descriptive: schimbare de plan, rotație și rabatere
X.CS1.2	Reprezentarea volumelor simple în sistem de proiecție ortogonală și în perspectivă cilindrică/paralelă
X.CS1.3	Reprezentarea volumelor simple în perspectivă dependentă la unul sau două puncte de fugă
XI.CS1.1	Reprezentarea secțiunilor poliedrelor și corpurilor de rotație cu respectarea convențiilor grafice specifice desenului proiectiv în dublă / triplă proiecție ortogonală și axonometrie izometrică
XI.CS1.2	Utilizarea roto-translației pentru reprezentarea în dublă / triplă proiecție ortogonală și axonometrie izometrică
XI.CS1.3	Integrarea diferitelor tipuri de reprezentări bidimensionale și tridimensionale într-un proiect coerent de arhitectură/ design
XII.CS1.1	Reprezentarea ansamblurilor de corpuri în sisteme de proiecție centrală sau paralelă
XII.CS1.2	Reprezentarea în dublă / triplă proiecție ortogonală a configurațiilor complexe - acoperișuri, ansambluri intersectate, forme complementare ale corpurilor
XII.CS1.3	Reprezentarea unei volumetrii complexe în perspectivă construită la unul sau două puncte de fugă

CG2 – Transpunerea formelor din spațiul real, obiectiv, în sistem de reprezentare convențional

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS2.1	Reprezentarea, în proiecție ortogonală, a punctelor, dreptelor și planelor, pentru a figura poziția acestora în spațiu
IX.CS2.2	Utilizarea proiecțiilor centrale și paralele pentru transpunerea formelor geometrice elementare în plan
IX.CS2.3	Reprezentarea corpurilor geometrice regulate în proiecții ortogonale și în axonometrie izometrică, cu umbre proprii și purtate
X.CS2.1	Determinarea poziției punctelor, adevăratei lungimi a dreptelor și intersecțiilor planurilor utilizând metodele geometriei descriptive
X.CS2.2	Aplicarea metodelor geometriei descriptive pentru reprezentarea volumelor neregulate simple în proiecție ortogonală și axonometrie izometrică
X.CS2.3	Reprezentarea formelor geometrice regulate și neregulate prin metodele perspectivei construite (dependent)
XI.CS2.1	Reprezentarea secțiunilor volumelor
XI.CS2.2	Utilizarea noțiunii de roto-translație în construirea scărilor și a suprafețelor elicoidale
XI.CS2.3	Construirea perspectivelor volumelor simple în proiecție centrală
XII.CS2.1	Construirea perspectivelor centrale ale ansamblurilor volumetrice complexe la unul sau două puncte de fugă
XII.CS2.2	Construirea umbrelor volumelor și ansamblurilor de volume
XII.CS2.3	Aplicarea hașurii și texturii diferențiate pentru a reda materialitatea și umbrele, creând astfel reprezentări vizuale bogate și expresive

CG3 – Dezvoltarea gândirii spațiale prin rezolvarea unor probleme utilizând reprezentări proiective ca instrument de analiză, decizie și proiectare

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS3.1	Identificarea relațiilor spațiale dintre puncte, drepte și plane pe baza analizării proiecțiilor acestora

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS3.2	Înțelegerea relațiilor spațiale elementare în configurații geometrice, utilizând reprezentări proiective simple
IX.CS3.3	Reprezentarea în perspectivă centrală/conică a unor volume simple
X.CS3.1	Analizarea relațiilor spațiale în configurații tridimensionale utilizând schimbarea de plan, rotația și rabatarea
X.CS3.2	Reprezentarea unor compoziții de volume în axonometrie izometrică și perspectivă construită prin metoda dependentă
X.CS3.3	Abordarea unor probleme de „determinare a adevăratei mărimi” folosind metodele geometriei descriptive
XI.CS3.1	Realizarea secțiunilor plane și a intersecțiilor dintre volume
XI.CS3.2	Modelarea configurării spațiale a unui volum arhitectural prin roto-translație
XI.CS3.3	Analiza diferitelor scenarii în funcție de scop în rezolvarea unei probleme cu metodele geometriei descriptive
XII.CS3.1	Reprezentarea unui ansamblu volumetric complex în triplă proiecție ortogonală, axonometrie izometrică și perspectivă construită la unul sau două puncte de fugă
XII.CS3.2	Reprezentarea umbrelor proprii și purtate pentru volumetrii complexe
XII.CS3.3	Reprezentarea unui ansamblu complex din axonometrie izometrică în triplă proiecție ortogonală și secțiune și perspectivă

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare:

Domenii de conținut	Conținuturi ⁸
Elemente generale de geometrie descriptivă	Elemente de desen tehnic - tipuri de scări de reprezentare a desenului (reală, de mărire, de micșorare) utilizate în desenul tehnic - tipuri de linii (denumire, aspect, utilizare) folosite în reprezentarea geometrică convențională - formate standard (A0 - A5) utilizate în desenul tehnic - citirea cotelor și interpretarea dimensiunilor în funcție de scară (DIN) Sisteme de proiecție - proiecția centrală (conică) - proiecția paralelă (cilindrică): axonometrie izometrică - sisteme de referință definite prin plane perpendiculare între ele (orizontal, frontal, lateral) Transformări geometrice - omologie (transformare proiectivă cu centru și axă) - omotetie (asemănare cu centru și factor de scalare) - afinitate (transformare ce conservă coliniaritatea și paralelismul) - congruență (transformări izometrice) Reprezentarea elementelor geometrice (punct, dreaptă, plan) - reprezentarea punctului: - o <i>proiecția punctului în sistemul de proiecție dublu ortogonal</i> - o <i>proiecția punctului în sistemul de proiecție triplu ortogonal</i> - reprezentarea dreptei: - o <i>proiecțiile dreptei pe planurile de proiecție</i> - o <i>urmele dreptei pe planurile de proiecție</i> - o <i>poziții particulare ale dreptei față de planurile de proiecție</i> - o <i>poziții relative a două drepte: paralele, concurente, necoplanare</i>

Domenii de conținut	Conținuturi ⁸
	- reprezentarea planului: - o <i>urmele planului</i> - o <i>determinarea unui plan printr-o dreaptă și un punct/două drepte</i> - o <i>determinarea urmelor unui plan pe planurile de proiecție</i> - o <i>drepte particulare ale planului: drepte paralele cu un plan de proiecție - dreapta de nivel (orizontală), dreapta de front (frontală); linii de cea mai mare pantă față de planul orizontal/vertical</i> - o <i>pozițiile unui plan față de planurile de proiecție</i> - o <i>interpretarea teoremei celor trei perpendiculare și a reciprocelor acesteia din perspectiva proiecțiilor</i> Construcții geometrice - construcția paralelelor - construcția mediatoarei unui segment de dreaptă (împărțirea unui segment de dreaptă în două părți egale) - împărțirea unui segment de dreaptă în n părți egale, $n > 2$ - unghiuri și împărțirea unghiurilor - construcția bisectoarei unui unghi dat - determinarea centrului cercului, cunoscând un arc de cerc al acestuia - construcții de cercuri și a unor elemente conexe: - o <i>cerc cu rază dată prin două puncte date</i> - o <i>tangenta la un cerc într-un punct dat</i> - o <i>tangente comune, exterioare și interioare la două cercuri date</i> - o <i>cerc circumscris unui triunghi/pătrat/dreptunghi/poligon regulat dat</i> - o <i>cerc înscris într-un triunghi/poligon regulat dat</i> Reprezentări axonometrice - tipuri de axonometrii ortogonale și oblice (izometrică, dimetrică, anizometrică) Reprezentarea corpurilor geometrice regulate în triplă proiecție ortogonală și în axonometrie izometrică - poliedre regulate (cub, prismă, piramidă, tetraedru, trunchi de piramidă) - corpuri de rotație (cilindru, con, trunchi de con, sferă) - plan tangent la suprafețe conice, cilindrice și sferice Reprezentări și compoziții geometrice - reprezentarea poligoanelor regulate în proiecție triplă și axonometrie izometrică - reprezentarea poliedrelor regulate în proiecție triplă și axonometrie izometrică - construcția elipsei în axonometrie pornind de la cerc - reprezentarea corpurilor de rotație în proiecție triplă și axonometrie - compoziții din volume regulate (poliedre, corpuri de rotație) - secțiuni plane în solide regulate (poliedre, corpuri de rotație) - înscrierea formelor regulate în alte forme regulate
Sisteme de proiecție (introducere în perspectivă)	Proiecția conică (perspectivă centrală) - proiecția unui punct, a unei drepte și a unei forme geometrice elementare prin raze proiectante concurente într-un punct (centrul de proiecție) - caracteristicile proiecției centrale: raze proiectante divergente, punct de fugă, modificarea raporturilor Proiecția cilindrică (perspectivă paralelă) - proiecția prin raze proiectante paralele - proiecția paralelă oblică - proiecția paralelă ortogonală Sisteme de referință - sisteme de referință definite prin două sau trei plane perpendiculare între ele

Domenii de conținut	Conținuturi ⁸
	- intersecția planelor de proiecție și liniile lor de referință - orientarea punctelor și elementelor geometrice față de planele de proiecție
Metodele geometriei descriptive	Metode de determinare a adevăratei mărimi a unui segment de dreaptă - metoda schimbării planelor de proiecție, aplicată pentru un punct, o dreaptă sau un plan: - o schimbarea planului vertical de proiecție - o schimbarea planului orizontal de proiecție - metoda rotației, utilizată pentru determinarea poziției reale: - o rotația în plan orizontal (rotație de nivel) - Axa paralelă cu Oz - o rotația în plan vertical (rotație de front) - Axa perpendiculară pe planul vertical de proiecție - (de capăt) - o determinarea adevăratei mărimi a unei figuri plane prin metoda rotației - metoda rabaterii: - o rabatarea pe planul orizontal de proiecție - o ridicarea rabaterii
Metodele perspectivei	Perspectiva dependentă/mixtă pentru volume geometrice regulate: - perspectiva construită la un punct de fugă pentru: - o corpuri geometrice regulate izolate (cub, prismă, piramidă, tetraedru, trunchi de piramidă; cilindru, con, trunchi de con, sferă) - o ansambluri alcătuite din volume regulate - perspectiva construită la două puncte de fugă pentru: - o corpuri geometrice regulate izolate - o ansambluri de corpuri regulate
Geometrie descriptivă: secțiuni (determinarea grafică a intersecției unui corp solid cu un plan)	Poliedre regulate: - secțiuni plane în poliedre regulate - intersecția unui poliedru regulat cu un plan - intersecții de poliedre regulate, incluzând construcția umbrelor purtate în dublă/triplă proiecție ortogonală și axonometrie izometrică Corpuri de rotație: - secțiuni plane în corpuri de rotație - intersecția unui corp de rotație cu o dreaptă (cilindru, con, trunchi de con, sferă) - intersecția unui corp de rotație cu un plan - intersecții ale corpurilor de rotație cu poliedre, cu trasarea umbrelor purtate - intersecții între două corpuri de rotație, cu evidențierea umbrelor purtate
Geometrie descriptivă: roto-translația	Reprezentarea unei scări (rampă, trepte, contratrepte, mână curentă) în dublă/triplă proiecție ortogonală și axonometrie izometrică Roto-translația unei suprafețe plane - roto-translația unui plan pătrat Construcția scării în spirală în dublă/triplă proiecție și axonometrie
Perspectivă: reprezentarea unor obiecte de arhitectură	Realizarea perspectivei unor volume arhitecturale simple prin metoda dependentă/mixtă: - perspectiva construită la un punct de fugă pentru volume simple (construcții arhitecturale simple: paralelipipedice sau cilindrice) - perspectiva construită la două puncte de fugă pentru volume simple (construcții arhitecturale simple: paralelipipedice)
Geometrie descriptivă: rezolvarea problemelor complexe	Rezolvarea acoperișurilor în mai multe ape (cu versanți de pante egale): - utilizarea proiecțiilor ortogonale (dublă sau triplă proiecție). Probleme complexe de geometrie descriptivă, cu umbre proprii și umbre purtate:

Domenii de conținut	Conținuturi ⁸
	- determinarea „negativului” unui volum ca diferență geometrică între două corpuri; - determinarea imaginilor reflectate ale corpurilor geometrice prin simetrie față de una sau două plane; - reprezentarea ansamblurilor formate din mai multe corpuri (poliedre regulate, corpuri de rotație, corpuri neregulate) în proiecții ortogonale, cu determinarea umbrelor proprii și purtate; - determinarea secțiunii ansamblurilor de corpuri cu un plan și reprezentarea configurației rezultate în proiecții ortogonale.
Perspectivă: exemple arhitecturale și de design reprezentative	Reprezentarea în perspectivă construită a unor obiecte de arhitectură complexe/compoziție de obiecte. - perspectiva construită la un punct de fugă pentru ansambluri arhitecturale (exemple arhitecturale și de design reprezentative); - perspectiva construită la două puncte de fugă pentru ansambluri arhitecturale (exemple arhitecturale și de design reprezentative).

NOTE SPECIFICE

Rolul principal al examenului de bacalaureat este de a certifica competențele, cunoștințele și abilitățile dobândite de elevi pe parcursul învățământului liceal. Structura unui subiect de bacalaureat și corectarea acestuia sunt guvernate strict de standardele naționale de evaluare. Aceste reglementări acționează ca un instrument tehnic de calibrare, având scopul fundamental de a asigura că notele reflectă realitatea academică și sunt perfect echivalente în orice regiune a țării, eliminând discrepanțele dintre unitățile de învățământ.

În ceea ce privește proiectarea subiectului, standardele naționale impun ca acesta să fie construit pe baza descriptorilor de performanță, depășind simpla testare a memoriei brute. Fiecare cerință trebuie să aibă o validitate absolută de conținut, corelându-se direct cu programa oficială de examen, fiind complet interzisă introducerea unor noțiuni din afara acesteia. Enunțurile sunt formulate fără ambiguități și sunt centrate pe evaluarea competențelor superioare, precum capacitatea de analiză, sinteză și argumentare a elevului. De asemenea, subiectul respectă un echilibru riguros al gradelor de dificultate: aproximativ 30-40% reprezintă itemi de nivel ușor, accesibili pentru obținerea notei de trecere, 40-50% sunt de nivel mediu, destinați notelor de 7 și 8, în timp ce restul de 10-20% reprezintă itemi de dificultate sporită, concepuți pentru a departaja excelența și notele maxime.

Mai mult, subiectele de bacalaureat jonglează în mod intenționat cu toate competențele specifice și cu toate domeniile de conținut cuprinse în programa de examen, urmărind o distribuție cât se poate de uniformă a acestora. În acest fel, se evită supraevaluarea unor teme restrânse în detrimentul altora, iar candidatul este provocat să își mobilizeze întregul bagaj de cunoștințe acumulat, nu doar segmentele preferate sau mai ușor de reținut. Această acoperire echilibrată consolidează caracterul comprehensiv al evaluării, reflectând fidel obiectivele generale ale curriculum-ului liceal. Structura generală este standardizată și urmează îndeaproape modelele oficiale publicate pe parcursul anului școlar, oferind predictibilitate candidaților.

Condiții de desfășurare:

Sala de examen trebuie să asigure:

- Iluminare naturală și/sau artificială adecvată pentru desen de precizie;
- Mese de desen sau bănci prevăzute cu planșete de lucru (minimum 50 cm × 70 cm);
- Tablă școlară (pentru eventualele precizări ale comisiei);
- Spațiu pentru depozitarea temporară a instrumentelor personale.

Materiale și instrumente permise:

Candidații vor avea acces la următoarele materiale și instrumente proprii:

- Hârtie albă format A3 (pusă la dispoziție de centrul de examen);
- Teu, echer 30°/60°, echer 45°, compas, raportor;
- Creion mecanic sau creioane grafit de diferite tării (HB, 2B, 4B);
- Gumă de șters;
- Creioane colorate (pentru evidențieri opționale);
- Scoci sau bandă adezivă pentru fixarea hârtiei pe planșetă (planșeta personală este permisă).

Procesul de evaluare propriu-zis este transformat de aceleași standarde naționale de evaluare dintr-o apreciere subiectivă într-o măsurare matematică și transparentă. Corectarea se realizează exclusiv pe baza unor bareme analitice stricte, din care sunt eliminați termenii vagi, fiecare micro-unitate de răspuns fiind cuantificată cu un punctaj fix. Prin aplicarea unitară a acestor standarde la nivel național, o lucrare evaluată cu o anumită notă într-o școală de provincie va reflecta exact aceleași competențe ca o lucrare similară dintr-un colegiu de elită, asigurând astfel echitatea întregului sistem de examinare.

Anexa nr. 15.11. Programa de examen pentru disciplina *Istoria baletului* – IBL_P1 (CS) ⁴

- *Proba E – prima probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)*
- *Filiera vocațională, profilul artistic, specializarea coregrafie*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina **Istoria baletului** fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **proba E – prima probă** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030, pentru filiera vocațională, profil artistic, specializarea Coregrafie.

Prezenta programă precizează competențele de evaluat, domeniile de conținut și conținuturile specifice disciplinei, în concordanță cu finalitățile studiului Istoriei baletului în învățământul liceal vocațional și cu profilul de formare al absolventului.

Programa de examen derivă din programa școlară în vigoare pentru disciplina **Istoria baletului**, aprobată pentru învățământul liceal, filiera vocațională, profil artistic, specializarea Coregrafie, în conformitate cu prevederile **Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023**, cu modificările și completările ulterioare, ale planurilor-cadru aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4350/20.06.2025**, precum și ale celorlalte acte normative care reglementează organizarea și funcționarea învățământului preuniversitar și a învățământului vocațional artistic.

Evaluarea are în vedere competențele specifice dezvoltate pe parcursul ciclului liceal, prin raportare la competențele generale ale disciplinei și la profilul de formare al absolventului, urmărind capacitatea candidatului de a utiliza cunoștințele dobândite în contexte specifice domeniului coregrafic.

Obiectivul evaluării prin proba de examen la disciplina **Istoria baletului** este de a constata măsura în care candidatul:

- utilizează corect conceptele și terminologia de specialitate specifice istoriei baletului și artei coregrafice;
- identifică și explică evoluția baletului și a artei dansului în relație cu contextul istoric, cultural, estetic și muzical al diferitelor epoci;
- analizează și compară stiluri, școli, genuri și curente coregrafice, valorificând repere cronologice și culturale relevante;
- argumentează contribuția personalităților reprezentative, a marilor creatori și interpreți la dezvoltarea patrimoniului coregrafic universal și românesc;
- interpretează și valorifică informații istorice și artistice prin formularea unor puncte de vedere fundamentate, utilizând un limbaj de specialitate adecvat.

Evaluarea urmărește atât nivelul de însușire a cunoștințelor de specialitate, cât și dezvoltarea competențelor de analiză, interpretare, argumentare și integrare interdisciplinară a informațiilor, reflectând rolul disciplinei în formarea culturii artistice generale și de specialitate a viitorului dansator și coregraf. În acord cu finalitățile programei școlare, proba de examen valorifică înțelegerea fenomenului coregrafic ca expresie artistică aflată în permanentă relație cu evoluția societății, a culturii și a celorlalte arte și evidențiază capacitatea candidatului de a recunoaște, interpreta și aprecia patrimoniul coregrafic național și universal.

Prin susținerea probei de examen la disciplina **Istoria baletului**, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Operarea cu elemente de limbaj specific, în abordarea creațiilor artistice.
CG2	Dezvoltarea capacității de analiză și investigare istorico-stilistică, estetică și structurală a fenomenului coregrafic.

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal:

CG1 – Operarea cu elemente de limbaj specific, în abordarea creațiilor artistice.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX CS 1.1	Identificarea premiselor estetice și a evenimentelor istorice majore care au influențat evoluția dansului la nivel cultural și ideologic
IX CS 1.2	Receptarea informațiilor care fac referire la funcțiile sociale, ritualice, religioase sau/și culturale a dansului în Preistorie
IX CS 1.3	Explorarea particularităților definitorii ale tipurilor de dans în Antichitate
IX CS 1.4	Identificarea influențelor filosofice și estetice asupra exprimării coregrafice în Evul Mediu de dans
IX CS 1.5	Familiarizarea cu primele dovezi scrise de teoretizare a pașilor, conceptelor, gesturilor, pozițiilor în tipurile de dans din Renaștere
X CS 1.1	Identificarea conceptelor operaționale și noțiuni specifice istoriei baletului între secolele al XVII-lea și al XIX-lea
X CS 1.2	Aplicarea noțiunilor și a conceptelor istorico-estetice, scrise sau nescrise în abordarea creațiilor artistice din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea
XI CS 1.1	Identificarea conceptelor operaționale și noțiuni specifice istoriei baletului
XI CS 1.2	Corelarea conceptelor istorico-estetice, în abordarea creațiilor coregrafice și identificarea influenței dansului liber
XII CS 1.1	Investigarea genurilor și creațiilor coregrafice în raport cu estetica și tendințele culturale
XII CS 1.2	Analiza evoluției creațiilor coregrafice din perspectiva stilului, a tehnicii și a intenției artistice
XII CS 1.3	Exprimarea opiniilor estetice din perspective personale asupra procesului de creație și interpretare coregrafică

CG2 – Dezvoltarea capacității de analiză și investigare istorico-stilistică, estetică și structurală a fenomenului coregrafic.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX CS 2.1	Analiza manifestărilor spectaculare din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, din perspectiva stilurilor și formelor coregrafice specifice
IX CS 2.2	Analiza manifestărilor spectaculare din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, din perspectiva stilurilor și formelor coregrafice specifice
IX CS 2.3	Identificarea influențelor interculturale și interdisciplinare în dezvoltarea artei coregrafice
X CS 2.1	Caracterizarea manifestărilor artistice cu ajutorul informațiilor identificate în context istoric, cultural și estetic în care au apărut forme noi de dans
X CS 2.2 XI CS 2.1 XII CS 2.2	Identificarea relațiilor dintre muzică, dans și artele conexe în manifestările sincretice
XI CS 2.2	Compararea conceptelor estetice și tehnice promovate de dansul modern al secolului al XX-lea
XI CS 2.3	Identificarea trăsăturilor istorico-stilistice în interpretarea și analiza creațiilor artistice contemporane, din perspectiva limbajului specific baletului neoclasic și dansului contemporan în modernism, perioada 1900-1960
XII CS 2.1	Identificarea manifestărilor artistice coregrafice din România, cu accent pe personalități și instituții reprezentative

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare:

Domenii de conținut	Conținuturi
Concepte operaționale fundamentale din Epoca Primitivă și Antichitate	- Definirea izvoarelor dansului, a originilor dansului în spațiul universal preistoric; - Primele forme de manifestare artistică; originile străvechi ale manifestărilor coregrafice; - Concepte generale: artă, cultură, civilizație, creație artistică și concepte estetice fundamentale: mimesis, catharsis (în accepțiunea Antichității); - Noțiuni de bază privind tipurile de dans; - Descrierea unui tip de dans ritual sau ceremonial, evidențiind formele muzicale (ritmice), gestul, costumele și simbolismul; - Forme de manifestare artistică: pictura rupestră, dansurile și cântecele rituale; originile străvechi ale manifestărilor coregrafice.
Identificări ale sincretismului primitiv	- Moștenirea culturală provenită din spațiul Egiptului Antic care a fertilizat arta europeană; tipuri de dans; - Dans ritual și ceremonial în Grecia și Roma Antică; - Dans religios, dans laic și pantomimă; - Influențe asupra expresiei corporale dans, balet, dans mimetic, dans abstract, sincretism; - Dansuri specifice în teatrul grec și roman; - Spectacole moderne și contemporane inspirate din mitologia antică.
Doctrină estetică și teoretică ale dansului în Evul Mediu și Renaștere	- Dansul în context cultural și social : dansul ca formă de identitate culturală; - Contextul istoric și cultural al Evului Mediu: caracteristicile societății medievale; rolul bisericii în viața artistică; relația dintre sacru și profan; - Estetica dansului în Evul Mediu și concepția medievală despre corp/dans; - Tipuri de dans medieval; - Principalele dansuri de perechi din Evul Mediu; - Forme ale artei scenice medievale; - Coordonate ritmico-spațiale ale dansului renescentist; - Dansul în Renaștere: estetica dansului, începuturile profesionalizării dansului; - Primele scrieri despre dans din secolul al XV-lea și al XVI-lea; - Codificarea pașilor de dans; primele tratate de dans: teoretizări ale dansului; - Dansul și genuri scenice în Baroc: estetica dansului, tipuri de dans, comedia-balet, tragedia-balet și opera-balet, baletul de curte; - Rolul dansului în educația aristocratică.
Concepte operaționale fundamentale ale dansului în Clasicism și Romantism	- Dansul în clasicism: estetica dansului; tipuri de dans; tehnici și metode coregrafice; Ballet d'action; maeștri de balet și interpreți celebri; tratate și teoretizări despre dans; - Dansul în Romantism: estetica dansului; genuri și stiluri spectacologice; maeștri de balet și interpreți celebri; tratate despre dans; maeștri de balet și interpreți celebri; tratate și teoretizări despre dans
Doctrină ale manifestărilor coregrafice în Clasicism și Romantism	- Manifestări coregrafice în clasicism și preromantism: Louis Dupré, Marie Sallé, Gaetano și Auguste Vestris, , Gasparo Angiolini, Jean Dauberval, Salvatore Vigano; - Reforma în balet: J. G. Noverre: „Scrisori despre dans și balet”; - Debutul perioadei romantice în balet – particularități; - Caracteristici estetice, stilistice și tematice ale baletului romantic; delimitarea formei spectaculare în: acte, scene, tablouri (variații, pas-de-deux, pas-de-quatre, coda); conținut emoțional în redarea pașilor de dans; scenariul și muzica ca elemente declanșatoare în crearea baletelor; - Impactul lui J. G. Noverre asupra dansului și răspândirea principiilor de discipoli săi: Jean Bercher Dauberval, Pierre Gardel, Louis Duport, Auguste Vestris; - Personalități coregrafice din perioada clasică și romantică: interpreți și coregrafi; - Primele baleturi romantice; - Școlile naționale de balet;

Domenii de conținut	Conținuturi
	- Balet reprezentative; - Teoria dansului; - Opera și baletul.
Concepte operaționale fundamentale la începutul secolului XX	- Curente culturale ale anilor 1900-1910: fauvism, bauhaus, art deco, impresionism, simbolism, naturalism; - Concepte operaționale și anticiparea formării noilor curente: modernism, postmodernism, neoclasicism; - Reformele de limbaj scenic, libertatea expresiei corporale; - Forma estetică din lucrările coregrafului Mihail Fokin: exotism, realism, neoclasicism și elemente de inspirație folclorică; - Noțiuni specifice sincretice; - Evoluția baletului clasic și tranziția către dansul contemporan
Doctrine estetice și teoretice ale manifestărilor coregrafice	- Estetica dansului în modernism, perioada 1900-1960; - Diaghilev, impresarul autentic, vizionar și inițiator de noi sisteme artistice influențele Baletelor Ruse; - Școala franceză. Balerini, interpreți și coregrafi; - Compozitori și scenografi de avangardă; - Elemente esențiale ale creațiilor Baletelor Ruse și corelări în contextul istoric odată cu apariția noilor direcții artistice în dans; - Școala italiană: Enrico Cecchetti; - Școala rusă: Alexander Gorski, Agripina Vaganova, Yuri Grigorovici; - Școala engleză: Marie Rambert, Rambert Dance Company, Frederick Ashton, Antony Tudor, The Royal Ballet; - Tratat de dans clasic; - Dansul modern în America: pionierii și creatorii; - Dansul modern în Europa: Rudolf Laban, Mary Wigman, Kurt Joos, Grete Paluca; - Tratat, teorii și metode ale dansului modern.
Colaborarea artistică și reflecția personală	- Principalele etape și curente manifestate în coregrafie, perioada 1900-1960; - Practici colaborative în creația coregrafică, formarea gândirii critice.
Doctrine estetice și teoretice ce reflectă identitatea națională în creația coregrafică și crearea școlii de balet românești	- Premise estetice ale dansului scenic în România; - Înființarea operelor; - Înființarea școlilor de balet; învățământul universitar românesc în domeniul coregrafie; - Personalități coregrafice din România; - Contribuții reprezentative în dansul contemporan

Anexa nr. 15.12. Programa de examen pentru disciplina *Istoria teatrului românesc și universal* – ITRU_P1

- *Proba E – prima probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)*
- *Filiera vocațională, profilul artistic, specializarea Arta actorului*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Istoria teatrului românesc și universal* fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **proba E – prima probă** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează competențele de evaluat, domeniile de conținut și conținuturile vizate de evaluarea specifică acestui examen.

Programa de examen derivă din programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3716/21.04.2026** aplicabile curriculumului de specialitate pentru filiera vocațională, profilul artistic, specializarea Arta actorului, precum și din documentele curriculare care reglementează disciplina *Istoria teatrului românesc și universal*.

Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea și dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului și la specificul specializării Arta actorului.

Obiectivul evaluării prin proba de examen la disciplina *Istoria teatrului românesc și universal* este de a constata măsura în care candidatul utilizează concepte și terminologii specifice domeniului, identifică și analizează principalele etape, curente, forme și fenomene teatrale, relaționează operele și personalitățile reprezentative cu contexte istorice și culturale, compară concepții și forme de expresie teatrală și argumentează opinii asupra evoluției teatrului românesc și universal, în situații de complexitate corespunzătoare nivelului de pregătire liceală și specificului unei probe scrise de specialitate.

Prin susținerea probei de examen la disciplina *Istoria teatrului românesc și universal*, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor competențe generale, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Operarea cu elemente de limbaj specific, abordând creații dramatice și spectaculare
CG2	Interpretarea critică a unor informații utilizând achiziții specifice domeniului teatral

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal: ⁶

CG1– Operarea cu elemente de limbaj specific, abordând creații dramatice și spectaculare

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS1.2	Utilizarea adecvată și creativă a limbajului teatral în analiza, interpretarea și prezentarea evoluției teatrului, prin corelarea informațiilor istorice, artistice și estetice
X.CS1.2	Aplicarea termenilor teatrali în interpretarea creațiilor dramatice și spectaculare
XI.CS1.1	Abordarea interdisciplinară a artelor, pentru a înțelege legătura dintre artă, cultură și societate
XI.CS1.2	Înțelegerea limbajului teatral, interpretând textul dramatic și mijloacelor artistice utilizate în spectacol
XII.CS1.1	Explorarea limbajului teatral, analizând mijloacele dramaturgice și artistice ale spectacolului
XII.CS1.3	Aprecierea diversității artistice globale, încurajând deschiderea către noi forme de expresie artistică

CG2 – Interpretarea critică a unor informații utilizând achiziții specifice domeniului teatral

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS2.1	Analiza critică a evenimentelor și activității unor personalități din istoria teatrului din perioada studiată
X.CS2.1	Evaluarea critică a unui text dramatic și a unui spectacol și argumentarea punctelor de vedere
X.CS2.2	Exersarea gândirii critice prin analizarea comparativă a informațiilor despre evoluția teatrului și a formelor de expresie scenică
X.CS2.3	Argumentarea propriei opinii asupra unui creației unui dramaturg/ text dramatic/ spectacol, bazându-se pe criterii estetice și pe concepte teatrale specifice teatrului universal și românesc
XII.CS2.1	Interpretarea semnificației unui curent teatral major și influența acestuia asupra evoluției dramaturgiei universale și naționale
XII.CS2.2	Aplicarea principiilor analizei dramatice în studiul pieselor de teatru din diferite perioade

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare: ⁸

Domenii de conținut	Conținuturi ⁸
<i>Teatrul antic grec și latin</i>	• Originile teatrului: Elemente de mitologie greacă; Organizarea spectacolelor (spațiul, costume, măști, concursuri teatrale, public); Definiția, structura și evoluția tragediei (subiecte, teme, personajele, corul); • Marii tragedieni ai teatrului antic grec (portrete de autor, concepție dramatică și analize de text): - Eschil: portret de autor; „Prometeu în lanțuri” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); - Sofocle: portret de autor; „Antigona” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); - Euripide: portret de autor; „Medeea” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); • Comedia antică greacă: Prezentare generală și analize de text; Definiția și structura comediei (subiecte, teme, limbaj, personajele); - Aristofan: portret de autor; „Păsările” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); • Teatrul antic latin: origini, genuri și specii; Rădăcinile teatrului latin. Influența greacă și caracteristica latină. Organizarea spectacolelor. • Comedia latină - Plaut: portret de autor; „Soldatul fanfaron” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză).
<i>Teatrul medieval</i>	• Teatrul și Evul Mediu: Context istoric, social și cultural • Teatrul medieval și genurile sale: - Teatrul religios: Drama liturgică („Drama lui Adam”); Miracolul; („Miracolul lui Théophile” de Rutebeuf); Misterul („Pasiunea” de Jean Michel); - Teatrul profan: Farsa; Șotia (<i>Sottie</i>) / Jocul nebunilor; Jocuri de carnaval (Fastnachtsspiele); Moralitatea (<i>morality-play</i>)
<i>Teatrul românesc în perioada feudală</i>	• Manifestări ale teatrului popular românesc: - Dimensiunea teatrală a folclorului românesc: „Vicleimul”, „Colindatul”, „Plugușorul”, „Călușarii”, „Paparudele”, „Drăgaica”, „Caloianul”, „Cucii”,

Domenii de conținut	Conținuturi ⁸
	- Jocurile cu măști: „Capra”, „Turca”, „Cerbul”, „Brezaia”, „Ursul” etc. - Teatru de umbre, păpuși și marionete: „Karagöz și Hagivat”; „Vasilache și Mărioara”.
Teatrul în Epoca Renașterii	• Dramaturgia italiană în epoca Renașterii: - Renașterea. Noțiuni, caracteristici generale - Fenomenul <i>Commedia dell’Arte</i>: Apariția și evoluția; Subiecte, Personajele-tip; Tehnicile de joc; Măștile, costumele; Trupele de actori; • Teatrul spaniol din „Secolul de Aur”: Comediile de „capă și spadă” - Lope de Vega: portret de autor; „Căinele grădinarului” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză). • Teatrul englez în Epoca Renașterii: Context istoric, social și cultural - William Shakespeare: viața și opera (portret de autor, concepție dramatică și analize de text) - Marile tragedii. „Romeo și Julieta”, – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); - Comediile. „Îmblânzirea scorpiei” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză).
Clasicismul în arta teatrală	• Comedia clasică franceză: Context istoric, social și cultural - J.B.P.Molière – viața și opera (portret de autor, concepție dramatică și analize de text); - Comediile lui Molière: „Avarul” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză).
Iluminismul și impactul asupra artei teatrale	• Teatrul Iluminist francez: Context istoric, social și cultural - Pierre Beaumarchais: portret de autor; „Nunta lui Figaro” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); • Teatrul italian în secolul luminilor: Context istoric, social și cultural - Carlo Goldoni: reformatorul comediei, portret de autor; „Bădăranii” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); - Carlo Gozzi: portret de autor; „Dragostea celor trei portocale” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză).
Teatrul realist	• Teatrul realist: Context istoric, social și cultural. Direcții, teme, reprezentanți. Dramele sociale și dramele psihologice: • Teatru realist rus - A. P. Cehov: portret de autor; „Trei surori” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); • Teatrul realist scandinav - Henrik Ibsen: portret de autor; „Nora” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); - August Strindberg: portret de autor; „Domnișoara Iulia” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); • Teatrul realist englez - Oscar Wilde: portret de autor; „Ce înseamnă să fii onest” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); - George Bernard Shaw: portret de autor; „Pygmalion” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză).

Domenii de conținut	Conținuturi ⁸
<i>Teatrul realist și naturalist românesc</i>	• Teatrul realist și naturalist românesc: Context istoric, social și cultural. Principii, tendințe, reprezentanți. Viața teatrală. Drame istorice. Comedii. - Vasile Alecsandri: portret de autor; „Chirița în Ieși” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); - B.P. Hașdeu: portret de autor; „Răzvan și Vidra” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); - Ion Luca Caragiale: portret de autor; „O noapte furtunoasă” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); - Alexandru Davila: portret de autor; drama „Vlaicu-Vodă” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); - Barbu Ștefănescu Delavrancea: portret de autor; drama „Apus de soare” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză).
<i>Direcții ale teatrului în secolul XX</i>	• Mișcările teatrale avangardiste: Context istoric, social și cultural. Principii, tendințe, reprezentanți. • Teatrul absurdului, antiteatrul, metateatru, teatrul epic. Direcții, trăsături și concepte - Eugène Ionesco: portret de autor; „Rinocerii” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză).
<i>Teatrului românesc interbelic</i>	• Primele companii teatrale particulare: „Davila”, „Marioara Voiculescu”, „Bulandra-Manolescu-Maximilian-Storin” • Dramaturgia interbelică. Direcții, trăsături și concepte: - Camil Petrescu: portret de autor; „Suflete tari” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); - Lucian Blaga: portret de autor; „Meșterul Manole” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); - G. M. Zamfirescu portret de autor; „Domnișoara Nastasia” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); - Mihail Sebastian: portret de autor; „Steaua fără nume” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză).
<i>Scena teatrului românesc postbelic (1945–1989)</i>	• Evoluția teatrului românesc postbelic: Context politic, social și artistic. Direcții, teme, reprezentanți. - Marin Sorescu: portret de autor; „Matca” – conflict, personaje, structura dramatică (analiză); - Teodor Mazilu: portret de autor; „Proștii sub clar de lună”; – conflict, personaje, structura dramatică (analiză).

Anexa nr. 15.13. Programa de examen pentru disciplina Artele spectacolului (CS) – ASP_P1

- *Proba E – a doua probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)*
- *Filiera vocațională, profilul artistic, specializarea Arta actorului*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Artele spectacolului* fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **proba E – a doua probă** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează competențele de evaluat, domeniile de conținut și conținuturile vizate de evaluarea specifică acestui examen.

Programa de examen derivă din programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3716/21.04.2026** aplicabile curriculumului de specialitate pentru filiera vocațională, profilul artistic, specializarea Arta actorului, precum și din documentele curriculare care reglementează disciplina *Artele spectacolului*.

Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea și dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului și la specificul specializării Arta actorului.

Obiectivul evaluării prin proba de examen la disciplina *Artele spectacolului* este de a constata măsura în care candidatul utilizează concepte și terminologii specifice domeniului, identifică și analizează principalele etape, curente, forme și fenomene teatrale, relaționează operele și personalitățile reprezentative cu contexte istorice și culturale, compară concepții și forme de expresie teatrală și argumentează opinii asupra evoluției artei spectacolului, în situații de complexitate corespunzătoare nivelului de pregătire liceală și specificului unei probe scrise de specialitate.

Prin susținerea probei de examen la disciplina *Artele spectacolului*, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor competențe generale, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Formarea unei culturi artistice și estetice, explorând diverse forme de spectacol, în contexte performative variate
CG2	Înțelegerea adecvată a conceptelor și limbajelor specifice artelor spectacolului
CG3	Dezvoltarea capacității de analiză și interpretarea diferitelor forme de spectacol

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal: ⁶

CG1– Formarea unei culturi artistice și estetice, explorând diverse forme de spectacol, în contexte performative variate

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS. 1.1	Recunoașterea principalelor forme de spectacol (teatral, coregrafic, muzical, multimedia, cinematografic etc.) din perspectiva mijloacelor de expresie utilizate.
IX.CS. 1.2	Compararea diferitelor forme de spectacol, explicând diferențele dintre ele
X.CS. 1.1	Identificarea elementelor de expresie scenică (voce, gest, mișcare, ritm, spațiu)
X.CS. 1.2	Analizarea relației dintre actor, spațiu și public în structura actului scenic.
XI.CS. 1.1	Aplicarea elementelor de expresie scenică în exerciții individuale și de grup
XII.CS. 1.2	Evaluarea critică a expresivității și a procesului artistic realizat
XII.CS. 1.3	Dezvoltarea capacității de distinge și interpreta critic diferite forme de spectacol

CG2 – Înțelegerea adecvată a conceptelor și limbajelor specifice artelor spectacolului

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS. 2.1	Identificarea termenilor specifici ai artelor spectacolului

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS. 2.2	Cunoașterea adecvată a conceptelor de bază specifice artelor spectacolului, utilizând corect limbajul de specialitate
X.CS. 2.1	Analizarea reprezentației scenice, urmărind comunicarea teatrală scenă-sală;
XI.CS. 2.1	Aplicarea cunoștințelor despre regie, scenografie și interpretare în activități performative
XII.CS. 2.1	Formularea unei viziuni artistice personale, utilizând concepte și termeni specifici domeniului

CG3 – Dezvoltarea capacității de analiză și interpretarea diferitelor forme de spectacol

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS. 3.1	Aplicarea cunoștințelor teoretice în înțelegerea proceselor de creație ale artelor spectacolului
IX.CS. 3.2	Interpretarea diferitelor abordări artistice pe același text sau temă
IX.CS. 3.3	Utilizarea principiilor și metodelor gândirii estetice în evaluarea critică și constructivă a spectacolelor
X.CS. 3.1	Descrierea etapelor de lucru într-un proces artistic (observare, experimentare, reflecție)
X.CS. 3.2	Corelarea cunoștințelor teoretice despre spectacol cu experiența practică
XI.CS. 3.2	Interpretarea critică a unui spectacol, utilizând conceptele estetice și dramatice adecvate
XII.CS. 3.3	Redactarea de analize și recenzii ale spectacolelor, evidențiind modul în care elementele artistice transmit mesajul

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare: ⁸

Domenii de conținut	Conținuturi
Creatorii de spectacol	• Definirea rolurilor în producția unui spectacol: - Personalul de creație: Dramaturgul, Regizorul, Actorul, Scenograful și creatorul de costume, Coreograful, Dansatorul, Muzicianul, Compozitorul, Video designer-ul, Creatorul de lumini; - Personalul tehnic: Tehnicianul de lumină, Tehnicianul de sunet, Tehnicianul de video, Tehnicianul de scenă, Machiorul, Costumierul tehnic; Asistentul de regie, Coordonatorul de producție, Secretarul literar, Impresarul.
Elemente de analiză a spectacolului	• Analiza textului dramatic: prezentarea ideilor fundamentale; evidențierea structurii dramatice - acțiune, personaje, dialog; valoarea textului și valențele lui scenice; • Analiza concepției regizorale: identificarea elementelor de stil, raportarea față de textul dramatic, analiza limbajului regizoral, temă, idee, mesaj etc.; • Analiza mijloacelor artistice care contribuie la atmosfera spectacolului: ritm, scenografie, plastică, lumini, costume, muzica etc.; • Analiza jocului actoricesc/ rolurilor interpretate: - Limbajul corpului și expresivitatea gestuală; - Respirația, vocea, dicția și intenția expresivă; - Mișcare scenică și ritm corporal; - Relația dintre spațiu, corp și emoție; - Construcția personajului prin mijloace expresive; - Analiza expresiei corporale în diferite genuri performative.
Etapile unui proiect artistic colaborativ	• Temă și concept; • Distribuție și repetiții; • Dezvoltarea conceptului de spectacol; • Reprezentație publică; • Actul reflexiv asupra procesului de lucru.